

Τα δικαιώματά σας κοινωνικής ασφάλισης

στην Ιταλία

Κοινωνική Ευρώπη

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Οι πληροφορίες που παρέχονται από τον παρόντα οδηγό έχουν συνταχθεί και επικαιροποιηθεί σε στενή συνεργασία με τους εθνικούς αντιπροσώπους του συστήματος αμοιβαίας πληροφόρησης για την κοινωνική προστασία (MISSOC). Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο MISSOC παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=el&catId=815>

Ο παρών οδηγός παρέχει μια γενική περιγραφή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται στις αντίστοιχες χώρες. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται μέσω άλλων δημοσιεύσεων του δικτύου MISSOC, οι οποίες διατίθενται μέσω του παραπάνω συνδέσμου. Μπορείτε επίσης να επικοινωνείτε με τις αρμόδιες αρχές και τα ιδρύματα που παρατίθενται στο παράρτημα I του παρόντος οδηγού.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και κάθε πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό της δεν φέρουν καμία ευθύνη κατ' οιονδήποτε τρόπο για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται στην παρούσα δημοσίευση.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση	6
Εισαγωγή.....	6
Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας.....	7
Χρηματοδότηση	7
Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	9
Κεφάλαιο II: Υγειονομική περίθαλψη.....	11
Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;	11
Τι καλύπτεται;	11
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;	12
Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	13
Κεφάλαιο III: Παροχές ασθενείας σε χρήμα.....	14
Πότε δικαιούστε παροχές ασθενείας σε χρήμα;.....	14
Τι καλύπτεται;	14
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθενείας σε χρήμα;.....	14
Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθενείας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	14
Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας	16
Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	16
Τι καλύπτεται;	16
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;	17
Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	17
Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας	18
Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;.....	18
Τι καλύπτεται;	18
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;.....	19
Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	19
Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος	21
Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;	21
Τι καλύπτεται;	22
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;	22

Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	22
Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων	24
Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντων;	24
Τι καλύπτεται;	24
Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;	24
Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	24
Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες	26
Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;.....	26
Τι καλύπτεται;	26
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;	28
Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	28
Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα	29
Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;	29
Τι καλύπτεται;	29
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;	29
Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	29
Κεφάλαιο X: Ανεργία.....	31
Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;	31
Τι καλύπτεται;	31
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;.....	33
Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	33
Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι διαβίωσης	34
Πότε δικαιούστε παροχές λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;.....	34
Τι καλύπτεται;	34
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;.....	34
Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη	34
Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη	35
Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;	35
Τι καλύπτεται;	35
Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;	35

Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη.....	36
Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι.....	37
Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα παροχές σε χρήμα.....	40

Κεφάλαιο I: Εισαγωγή, οργάνωση και χρηματοδότηση

Εισαγωγή

Η ιταλική νομοθεσία προβλέπει τους ακόλουθους κλάδους κοινωνικής ασφάλισης: γήρατος, αναπηρίας, επιζώντων, ασθένειας, ανεργίας, προσύνταξης, οικογενειακών επιδομάτων, επιδομάτων μητρότητας και ισοδύναμων επιδομάτων πατρότητας, καθώς και παροχών για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.

Όλοι οι εργαζόμενοι που ασκούν επικερδή δραστηριότητα στην ιταλική επικράτεια υπάγονται υποχρεωτικά στην κοινωνική ασφάλιση.

Τόσο οι εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει να εγγράφονται υποχρεωτικά στο **γενικό καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης** (το λεγόμενο AGO ή «Assicurazione Generale Obbligatoria»).

Οι περισσότερες από τις προαναφερθείσες παροχές που τελούν υπό τη διαχείριση του γενικού καθεστώτος υποχρεωτικής ασφάλισης χορηγούνται στις ακόλουθες κατηγορίες εργαζομένων: εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα, αυτοαπασχολούμενοι – συμπεριλαμβανομένων των εμπόρων, των βιοτεχνών, των επίμορτων αγροληπτών, των άμεσων καλλιεργητών και των πακτωτών – και άτυπα απασχολούμενοι («ragasubordinati»), οι οποίοι υπάγονται συνολικά στο **INPS** (Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας). Το INPS διαχειρίζεται επίσης έναν αριθμό ειδικών ταμείων πρόνοιας για ορισμένες κατηγορίες, όπως οι εργαζόμενοι στους σιδηροδρόμους και τα τραμ, οι εφοριακοί, οι δημοτικοί φοροεισπράκτορες, οι υπάλληλοι του οργανισμού τηλεπικοινωνιών και των ιδιωτικών εταιριών αερίου, οι κληρικοί και τα πληρώματα αεροσκαφών της πολιτικής αεροπορίας.

Το καθεστώς ασφάλισης που καλύπτει τους εργαζόμενους σε περιπτώσεις επαγγελματικών ασθενειών, εργατικών ατυχημάτων ή θανάτου συνεπεία εργατικού ατυχήματος, και το οποίο χρηματοδοτείται από τις εισφορές των εργοδοτών, τελεί υπό τη διαχείριση του **INAIL** (Εθνικό Ινστιτούτο ασφάλισης κατά των εργατικών ατυχημάτων) και χορηγεί είτε προσωρινές παροχές είτε ισόβιες προσόδους σε περίπτωση μόνιμης αναπηρίας, ή επιδόματα θανάτου.

Άλλα ειδικά καθεστώτα/ταμεία εισπράττουν εισφορές και χορηγούν παροχές σε κατηγορίες εργαζομένων όπως: δημόσιοι υπάλληλοι (υπαγόμενοι στο **INPDAP**), δημοσιογράφοι (υπαγόμενοι στο **INPGI**), εργαζόμενοι στον τομέα του θεάματος και του αθλητισμού (υπαγόμενοι στο **ENPALS**), ελεύθεροι επαγγελματίες, όπως δικηγόροι, ιατροί, μηχανικοί, αρχιτέκτονες κ.λπ. οι οποίοι υπάγονται στο αντίστοιχο ειδικό καθεστώς/ταμείο (σχετικός κατάλογος παρατίθεται στο παράρτημα I).

Το σύστημα προβλέπει επίσης παροχές εισοδηματικής ενίσχυσης και μακροχρόνιας περίθαλψης, οι οποίες προϋποθέτουν έλεγχο εισοδηματικών πόρων και χορηγούνται σε οικογένειες και ανθρώπους που τις χρειάζονται, λόγω ηλικίας, χαμηλού εισοδήματος ή σωματικής αναπηρίας. Οι συγκεκριμένες παροχές πρόνοιας χρηματοδοτούνται μέσω της γενικής φορολογίας και καταβάλλονται είτε από το INPS είτε από τους αρμόδιους δήμους.

Οι παροχές υγειονομικής περίθαλψης σε είδος χορηγούνται από το εθνικό σύστημα υγείας (*Servizio Sanitario Nazionale*), χρηματοδοτούνται μέσω της γενικής φορολογίας και η διαχείρισή τους γίνεται σε περιφερειακό επίπεδο.

Καθώς το γενικό καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης υπό τη διαχείριση του INPS παρέχει κάλυψη κοινωνικής ασφάλισης στο 80% σχεδόν του συνόλου του πληθυσμού που υπάγεται σε κοινωνική ασφάλιση βάσει της ιταλικής νομοθεσίας, δίδεται στη συνέχεια ιδιαίτερη προσοχή στις βασικές δραστηριότητες του εν λόγω καθεστώτος, ενώ παρέχονται επίσης

γενικές πληροφορίες και για τα υπόλοιπα καθεστώτα: για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να ανατρέξετε στους δικτυακούς τόπους των σχετικών ιδρυμάτων, όπως παρατίθενται στο παράρτημα Ι.

Οργάνωση της κοινωνικής προστασίας

Τα προαναφερθέντα ιδρύματα κοινωνικής ασφάλισης και τα συνταξιοδοτικά ταμεία επαγγελματιών φροντίζουν για την είσπραξη των εισφορών και τη χορήγηση των παροχών. Κατά την εφαρμογή των διατάξεων περί κοινωνικής προστασίας, λειτουργούν υπό την καθοδήγηση και την εποπτεία των αρμόδιων υπουργικών αρχών: του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών (*Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali*), του υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (*Ministero dell'Economia e Finanza*) και του υπουργείου Υγείας (*Ministero della Salute*).

Η παροχή υγειονομικής περίθαλψης και, ειδικότερα, η χορήγηση των παροχών ασθενείας σε είδος εμπίπτει στην αρμοδιότητα του υπουργείου Υγείας (*Ministero della Salute*), το οποίο διαχειρίζεται τους πόρους, κατανέμοντάς τους στις περιφερειακές και δημοτικές αρχές που αναλαμβάνουν την παροχή υπηρεσιών υγείας μέσω των τοπικών κέντρων υγείας (των λεγόμενων «*Aziende Sanitarie Locali*») και διασφαλίζουν την παροχή των ελάχιστων υγειονομικών υπηρεσιών, δηλαδή των βασικών προδιαγραφών/επιπέδων υγειονομικής περίθαλψης (των λεγόμενων LEA ή «*Livelli Essenziali di Assistenza*»).

Χρηματοδότηση

Το ιταλικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης χρηματοδοτείται από τις ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλουν οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι και από τα γενικά φορολογικά έσοδα. Το εθνικό σύστημα υγείας (*Servizio Sanitario Nazionale*) χρηματοδοτείται από το σύνολο των διαμενόντων στην ιταλική επικράτεια μέσω της γενικής φορολογίας.

Εγγραφή στην υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση

Εάν είστε μισθωτός, ο εργοδότης σας θα φροντίσει για όλες τις διατυπώσεις. Εάν είστε αυτοαπασχολούμενος, είστε υπεύθυνος για την εγγραφή σας στο αρμόδιο ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης.

Υποχρεωτικές εισφορές

Μισθωτοί

Οι εισφορές υπολογίζονται με εφαρμογή επί των αμοιβών που καταβάλλονται στους εργαζομένους σε κάθε περίοδο των ποσοστών που ορίζονται από τον νόμο. Τα ποσοστά αυτά εξαρτώνται από τον τομέα δραστηριότητας της επιχείρησης (βιομηχανία, εμπόριο, βιοτεχνία, χρηματοπιστωτικά, ασφάλειες κ.λπ.) και από τα τυπικά προσόντα των μισθωτών, τον αριθμό τους, την τοποθεσία της επιχείρησης κ.λπ.

Για τον προσδιορισμό της φορολογητέας βάσης με στόχο τον υπολογισμό των εισφορών, λογίζεται ως αμοιβή οτιδήποτε λαμβάνει ο εργαζόμενος από τον εργοδότη του σε χρήμα ή σε είδος, πριν από οποιαδήποτε παρακράτηση, ως αποτέλεσμα της σχέσης εργασίας, με εξαίρεση μόνο των ειδικών περιπτώσεων που προβλέπονται από το νόμο. Η αμοιβή του εργαζόμενου (σε ωριαία, ημερήσια ή μηνιαία βάση ανάλογα με τη σχέση εργασίας) δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από το κατώτατο όριο που ισχύει για την κατηγορία στην οποία αυτός υπάγεται. Οι εισφορές στο αρμόδιο ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης καταβάλλονται από τον εργοδότη ακόμη και για το μέρος που αναλογεί στον μισθωτό. Οι εισφορές καταβάλλονται κατά κανόνα σε μηνιαία βάση.

Αυτοαπασχολούμενοι

Οι εισφορές υπολογίζονται επί του συνόλου των επαγγελματικών εισοδημάτων που δηλώνονται για σκοπούς φορολογίας φυσικών προσώπων κατά το έτος στο οποίο αφορούν οι εισφορές. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για ορισμένες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων: μέλη των οικογενειών αυτοαπασχολούμενων προσώπων που συμμετέχουν ενεργά στην επικερδή δραστηριότητα (με καταβολή μειωμένων εισφορών σε περίπτωση που είναι ηλικίας κάτω των 21 ετών) και κάτοχοι γεωργικών εκμεταλλεύσεων και επίμορτοι αγρολήπτες (με καταβολή εισφορών σε συνάρτηση προς το μέσο φορολογητέο εισόδημα, όπως ορίζεται κάθε χρόνο με νομοθετική ρύθμιση).

Εθελοντικές εισφορές

Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης μπορούν επίσης να καταβάλλονται σε εθελοντική βάση από τους ασφαλισμένους που διακόπτουν ή παύουν την επαγγελματική δραστηριότητά τους, είτε ως μισθωτοί είτε ως αυτοαπασχολούμενοι. Αυτοί μπορούν να συνεχίζουν να καταβάλλουν εισφορές εκουσίως προκειμένου να διατηρούν ή να βελτιώνουν τα δικαιώματα που απορρέουν από την ασφάλιση γήρατος. Οι συγκεκριμένες εισφορές υπάγονται στην ίδια κατηγορία με τις υποχρεωτικές. Η χορήγηση της σχετικής έγκρισης προϋποθέτει τουλάχιστον πέντε χρόνια πραγματικών εισφορών στη συνολική διάρκεια του επαγγελματικού βίου ή τρία χρόνια εισφορών κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών πριν από την αίτηση για εθελοντική ή προαιρετική συνεχιζόμενη ασφάλιση. Για ορισμένες μόνο κατηγορίες εργαζομένων (εποχικοί, μερικής απασχόλησης, «parasubordinati»), αρκούν οι εισφορές ενός τουλάχιστον έτους κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών που προηγούνται της αίτησης. Οι προϋποθέσεις ως προς τις εισφορές μπορούν να πληρούνται και μέσω του συνυπολογισμού των εισφορών που έχουν καταβληθεί από τον ασφαλισμένο με την ιδιότητα τόσο του μισθωτού όσο και του αυτοαπασχολούμενου. Οι λεγόμενοι «parasubordinati» δικαιούνται να συνεχίζουν την καταβολή εθελοντικών εισφορών στο ειδικό για εκείνους συνταξιοδοτικό ταμείο (στο πλαίσιο της λεγόμενης «gestione separata» ή ξεχωριστής διαχείρισης, υπό την έννοια ότι εφαρμόζει ειδικές προϋποθέσεις αναγνώρισης) κατά τη διάρκεια των περιόδων κατά τις οποίες δεν ασκούν τη δραστηριότητά τους.

Εθελοντικές εισφορές μπορούν επίσης να καταβάλλονται προκειμένου οι ασφαλισμένοι να μπορούν να ανταποκρίνονται στις προβλεπόμενες προϋποθέσεις ελάχιστου χρόνου ασφάλισης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- γονικής άδειας (για γονείς που επιλέγουν να πάψουν να εργάζονται για να αφοσιωθούν στην ανατροφή παιδιού ηλικίας μεταξύ τριών και οκτώ ετών)
- περιόδων άδειας γονέων που πρέπει να φροντίσουν άρρωστο βρέφος ή παιδί.

Το ποσό της εισφοράς καθορίζεται βάσει των αποδοχών του τελευταίου έτους πριν από τη χορήγηση της έγκρισης, ενώ ορίζεται ελάχιστο ποσό που αντιστοιχεί στο 40% του ποσού της βασικής σύνταξης, όπως προσαρμόζεται την 1η Ιανουαρίου κάθε έτους. Οι εισφορές που έχουν καταβληθεί για κατηγορία χαμηλότερη από εκείνη που αποδίδεται συνεπάγονται την αναλογική μείωση του αριθμού των εβδομάδων που αναγνωρίζονται για λογαριασμό του ασφαλισμένου.

Οι εισφορές καταβάλλονται κάθε τρίμηνο.

Εξαγορά περιόδων μη ασφάλισης

Υπό ορισμένες συνθήκες μπορείτε να καταβάλλετε εισφορές προκειμένου να «εξαγοράσετε» περιόδους κατά τις οποίες δεν ήσασταν ασφαλισμένοι. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για τα έτη κατά τα οποία σπουδάζατε στο πανεπιστήμιο ή εργαζόσασταν σε χώρα με την οποία η Ιταλία δεν έχει συνάψει συμφωνία κοινωνικής ασφάλισης. Επιπλέον, εάν έχετε ήδη

συγκεντρώσει εισφορές για διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών, μπορείτε να εξαγοράσετε περιόδους μη ασφάλισης λόγω ανατροφής παιδιού ή φροντίδας μέλους της οικογένειάς σας με αναπηρία.

Πλασματικός χρόνος ασφάλισης

Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορούν, για ορισμένες περιόδους, να πιστώνονται εισφορές ακόμη και αν δεν έχουν όντως καταβληθεί. Οι εισφορές που αντιστοιχούν σε πλασματικό χρόνο ασφάλισης μπορούν να λαμβάνονται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση δικαιώματος όσον αφορά ορισμένη παροχή όσο και για την αύξηση του ποσού της ίδιας παροχής. Ωστόσο, οι περίοδοι κατά τις οποίες χορηγούνται παροχές ασθένειας ή/και ανεργίας δεν μπορούν να συνυπολογίζονται για τη θεμελίωση του δικαιώματος παροχών προσύνταξης. Πλασματικός χρόνος ασφάλισης μπορεί να αναγνωρίζεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- στρατιωτική θητεία και ανακατάταξη
- πολιτική και φυλετική δίωξη
- επαγγελματική ασθένεια ή εργατικό ατύχημα
- ανεργία, ασθένεια, φυματίωση, εγκυμοσύνη και τοκετός, γονική άδεια
- φυσικές καταστροφές
- συμπλήρωση εισφορών για εργαζόμενους με μειωμένη ικανότητα προς εργασία, παροχή βοήθειας σε μέλη της οικογένειας που έχουν πληγεί από σοβαρή αναπηρία
- συμβάσεις αλληλεγγύης, εθελοντική αιμοδοσία, ειδική άδεια για άσκηση δημόσιων ή συνδικαλιστικών καθηκόντων, κοινωφελές έργο.

Το δικαίωμά σας σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη διαφέρουν από χώρα σε χώρα, γι' αυτό και οι σχετικές διατάξεις της ΕΕ αποσκοπούν στον καλύτερο συντονισμό τους. Είναι σημαντικό να υπάρχουν κοινοί κανόνες που διασφαλίζουν την πρόσβαση στις κοινωνικές παροχές ώστε να μη ζημιώνονται οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι και άλλοι ασφαλισμένοι όταν ασκούν το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία εντός της ΕΕ. Οι κανόνες αυτοί βασίζονται σε τέσσερις αρχές.

- Όταν μετακινείστε εντός της Ευρώπης, είστε πάντα ασφαλισμένος με βάση τη νομοθεσία ενός και μόνο κράτους μέλους: κατά κανόνα, εάν είστε εργαζόμενος, η χώρα αυτή θα είναι η χώρα στην οποία εργάζεστε, εάν δεν εργάζεστε, θα είναι η χώρα στην οποία διαμένετε.
- Η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζει ότι έχετε τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους πολίτες της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένος.
- Όταν είναι απαραίτητο, περίοδοι ασφάλισης που κατοχυρώνονται σε άλλες χώρες της ΕΕ μπορούν να λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση κάποιου επιδόματος.
- Οι παροχές σε χρήμα μπορούν να «εξαγονται», εάν ζείτε σε χώρα διαφορετική από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένος.

Μπορείτε να επικαλείστε τις διατάξεις της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης στα 27 κράτη μέλη, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν (ΕΟΧ) και την Ελβετία (31 χώρες συνολικά).

Ορισμένες γενικές πληροφορίες σχετικά με τις διατάξεις της ΕΕ παρέχονται στο τέλος κάθε κεφαλαίου. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης για όσους μετακινούνται ή ταξιδεύουν στην ΕΕ, την Ισλανδία, το

Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία διατίθενται στη διεύθυνση:
<http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο II: Υγειονομική περίθαλψη

Πότε δικαιούστε υγειονομική περίθαλψη;

Η δημόσια υπηρεσία υγείας βασίζεται στον τόπο κατοικίας. Οι υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης παρέχονται σε όσους είναι εγγεγραμμένοι στα τοπικά κέντρα υγείας (*Azienda sanitaria locale*) καθώς και στα πρόσωπα που είναι επιλέξιμα βάσει της ισχύουσας εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας. Όλοι οι Ιταλοί πολίτες που διαμένουν στην Ιταλία, όλοι όσοι είναι εγγεγραμμένοι σε σύστημα υγειονομικής περίθαλψης άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ εργάζονται στην Ιταλία, καθώς και τα εξαρτώμενα από αυτούς πρόσωπα, δικαιούνται παροχές ιατρικής φροντίδας.

Τι καλύπτεται;

Η ιατρική ή φαρμακευτική περίθαλψη μπορεί να παρέχεται είτε δωρεάν από τα κατά τόπους κέντρα υγείας ή από συμβεβλημένους ιατρούς ή φαρμακοποιούς, είτε με καταβολή από τον ασθενή αντίτιμου για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, το οποίο και επιστρέφεται στη συνέχεια.

Το μεγαλύτερο μέρος των φαρμάκων περιλαμβάνονται στο εθνικό συνταγολόγιο, το οποίο απαρτίζεται από δύο κατηγορίες φαρμακευτικών σκευασμάτων. Η πρώτη κατηγορία αφορά φάρμακα τα οποία διατίθενται απολύτως δωρεάν και προορίζονται για την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων, ασθενειών υψηλού κινδύνου, χρόνιων και παθήσεων που προκαλούν αναπηρίες. Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει φάρμακα για τα οποία ο ασθενής επιβαρύνεται με ένα μέρος του κόστους, το οποίο και καταβάλει άμεσα στον φαρμακοποιό κατά την αγορά του φαρμάκου. Για κάθε φάρμακο που συνταγογραφείται προβλέπεται ένα ελάχιστο μέρος το οποίο οφείλετε να καταβάλετε. Εάν η συνταγή αφορά φάρμακο που δεν περιλαμβάνεται στο εθνικό συνταγολόγιο, οφείλετε να καταβάλετε το συνολικό αντίτιμο για την αγορά του φαρμάκου.

Μια ορισμένη εισφορά του ασφαλισμένου προβλέπεται για τις διαγνωστικές και εργαστηριακές εξετάσεις. Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται δωρεάν από τα δημόσια νοσοκομεία και τις ιδιωτικές κλινικές υπό την προϋπόθεση ότι έχουν συμβληθεί με το εθνικό σύστημα υγείας (*Servizio Sanitario Nazionale, SSN*). Για την εισαγωγή σε νοσοκομείο πρέπει να προσκομίζεται παραπεμπτικό του οικογενειακού ιατρού, με εξαίρεση τα επείγοντα περιστατικά. Για την εισαγωγή σε συμβεβλημένα ιατρικά ιδρύματα πρέπει να χορηγείται προηγουμένως σχετική έγκριση από το κέντρο υγείας στο οποίο υπάγεστε. Η νοσοκομειακή περίθαλψη παρέχεται δωρεάν. Ωστόσο, εάν επιθυμείτε επιπλέον ανέσεις (μονόκλινο δωμάτιο, τηλέφωνο, τηλεόραση), επιβαρύνεστε με τα επιπλέον έξοδα.

Όσον αφορά ειδικότερα τις παροχές μητρότητας σε είδος, η γενική μαιευτική περίθαλψη παρέχεται άμεσα και δωρεάν στα ιατρεία των κατά τόπους κέντρων υγείας, περιλαμβανομένων του προληπτικού και του προγεννητικού ελέγχου. Μπορούν επίσης να παρέχονται κατ'οίκον, από μαία συμβεβλημένη με το εθνικό σύστημα υγείας (*Servizio Sanitario Nazionale, SSN*). Εάν το οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει ορισμένο ποσό ετησίως, όπως ορίζεται από το νόμο, οι ιατρικές επισκέψεις και οι εργαστηριακές αναλύσεις για τις μητέρες και τα παιδιά ηλικίας έως έξι ετών παρέχονται επίσης δωρεάν.

Παρότι ένα ελάχιστο επίπεδο βασικών παροχών υγείας διασφαλίζεται για το σύνολο της επικράτειας, δεδομένου του υψηλού βαθμού αυτονομίας που απολαμβάνουν οι Ιταλικές περιφέρειες στον τομέα αυτό, ενδεχομένως να υπάρχουν ορισμένες μικρές διαφορές από περιφέρεια σε περιφέρεια σε ό,τι αφορά τους όρους και τους τρόπους απόδοσης των ιατρικών, φαρμακευτικών και συμπληρωματικών παροχών.

Στην παρεχόμενη κοινωνική πρόνοια συμπεριλαμβάνονται:

- οι υπηρεσίες γενικού ιατρού που παρέχονται εκτός νοσοκομείου
- οι υπηρεσίες παιδιατρικής, μαιευτικής και γυναικολογικής φροντίδας
- οι υπηρεσίες εξειδικευμένης ιατρικής φροντίδας (συμπεριλαμβανομένης της οδοντιατρικής) που παρέχονται σε δημόσια και ιδιωτικά ιατρικά κέντρα που έχουν υπογράψει σχετική σύμβαση με το εθνικό σύστημα υγείας
- η νοσοκομειακή περίθαλψη (συμπεριλαμβανομένου του τοκετού) σε δημόσια νοσοκομεία, κλινικές κ.λπ. και ιδιωτικά ιατρικά ιδρύματα που έχουν υπογράψει σχετική σύμβαση με το εθνικό σύστημα υγείας
- ιατρικά και φαρμακευτικά προϊόντα, με συνταγή γενικού ιατρού/παθολόγου ή ιατρού άλλης ειδικότητας που απασχολείται ή έχει πιστοποιηθεί από το εθνικό σύστημα υγείας.

Παροχές για ασθενείς που πάσχουν από φυματίωση

Ειδικό καθεστώς προβλέπεται για όσους προσβάλλονται από φυματίωση. Οι εργαζόμενοι αυτοί καλύπτονται επίσης από την ασφάλιση ασθενείας και μητρότητας. Το ειδικό καθεστώς περιλαμβάνει υπηρεσίες ιατρικής φροντίδας και παροχές σε χρήμα. Πρόκειται για παροχές σε χρήμα που καταβάλλονται στους εργαζόμενους και στα μέλη της οικογένειάς τους, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, και εφόσον ο ασφαλισμένος έχει καταβάλει τις ασφαλιστικές εισφορές που αντιστοιχούν σε τουλάχιστον ένα έτος καθόλη τη διάρκεια του επαγγελματικού του βίου.

Άλλες συμπληρωματικές παροχές

Το εθνικό σύστημα υγείας χορηγεί ειδικές συμπληρωματικές παροχές. Οι συμπληρωματικές παροχές είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους έμμεσες ενώ επιστρέφεται ένα μόνο μέρος του κόστους τους. Οι υπηρεσίες παιδιατρικής φροντίδας παρέχονται μέχρι την ηλικία των δώδεκα ετών. Πρόκειται αποκλειστικά για λουτροθεραπείες, υπηρεσίες ειδικής ορθοπεδικής φροντίδας, προθέσεις και ορισμένες βασικές διαγνωστικές εξετάσεις. Ο ενδιαφερόμενος για συμπληρωματικές παροχές πρέπει να υποβάλει στο τοπικό κέντρο υγείας αίτηση συνοδευόμενη από γνωμάτευση του θεράποντος ιατρού.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη;

Η γενική ιατρική περίθαλψη παρέχεται από τα τοπικά κέντρα υγείας (ASL) (Azienda sanitaria locale), τα οποία υπάγονται στο εθνικό σύστημα υγείας (Servizio Sanitario Nazionale, SSN).

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να επισκεφθούν το κέντρο υγείας του τόπου διαμονής τους προκειμένου να εγγραφούν στο εθνικό σύστημα υγείας και να αποκτήσουν την κάρτα ασφάλισης υγείας (Tessera Sanitaria). Δικαίωμα εγγραφής έχουν οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι που έχουν καταβάλει εισφορές στο εθνικό σύστημα ασφάλισης της Ιταλίας. Κατά την εγγραφή σας πρέπει να επιλέξετε έναν ιατρό μεταξύ εκείνων που περιλαμβάνονται στους καταλόγους των συμβεβλημένων με το εθνικό σύστημα υγείας. Οι υπηρεσίες γενικής ιατρικής φροντίδας παρέχονται απευθείας στο ιατρείο του ιατρού του τοπικού κέντρου υγείας που υπάγεται στο εθνικό σύστημα υγείας ή σε άλλες υπηρεσίες διαπιστευμένες από το εθνικό σύστημα υγείας.

Πρέπει να απευθύνεστε αποκλειστικά στον ιατρό που έχετε επιλέξει ή, σε περίπτωση απουσίας του, σε εκείνον που έχει οριστεί αντικαταστάτης του. Εάν βρίσκεστε προσωρινά μακριά από τον τόπο διαμονής ή κατοικίας σας, μπορείτε σε περίπτωση επείγοντος να απευθυνθείτε σε οποιονδήποτε ιατρό συμβεβλημένο με το σύστημα υγείας. Σε τέτοια περίπτωση, οφείλετε να καταβάλετε απευθείας το αντίτιμο των υπηρεσιών, το οποίο σας επιστρέφεται στη συνέχεια εντός των προβλεπόμενων ορίων αποζημίωσης. Για τα επείγοντα περιστατικά προβλέπονται υπηρεσίες εφημερίας κατά τις νυχτερινές ώρες, τις Κυριακές και τις αργίες.

Μετά από κάθε αλλαγή διεύθυνσης οφείλετε να εγγράφεστε στο ASL του νέου τόπου διαμονής σας. Οι παροχές υγείας για το ναυτικό προσωπικό και το ιπτάμενο προσωπικό της πολιτικής αεροπορίας υπάγονται σε ειδική υπηρεσία του υπουργείου Υγείας (Ufficio di sanità marittima ed aerea).

Για να αναζητήσετε ένα τοπικό κέντρο υγείας, επισκεφθείτε τον ιστότοπο του υπουργείου Υγείας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.salute.gov.it/infoSalute/infoSaluteHome.jsp>

Το δικαίωμά σας σε παροχές υγειονομικής περίθαλψης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Εάν διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε, τόσο εσείς όσο και η οικογένειά σας, να χρησιμοποιείτε τις υπηρεσίες δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης που παρέχονται εκεί. Αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η περίθαλψη θα είναι δωρεάν, πράγμα το οποίο εξαρτάται από τη νομοθεσία της κάθε χώρας.

Εάν προγραμματίζετε προσωρινή παραμονή (διακοπές, επαγγελματικό ταξίδι κ.λπ.) σε άλλη χώρα της ΕΕ ή στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, προμηθευτείτε την ευρωπαϊκή κάρτα ασφάλισης ασθένειας (EHIC) προτού αναχωρήσετε. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την κάρτα EHIC και πώς να την αποκτήσετε παρέχονται στη διεύθυνση: <http://ehic.europa.eu>.

Εάν προγραμματίζετε να εγκατασταθείτε μόνιμα σε άλλη χώρα της ΕΕ, περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά σας σχετικά με παροχές υγειονομικής περίθαλψης παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο III: Παροχές ασθένειας σε χρήμα

Πότε δικαιούστε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Το επίδομα ασθένειας είναι ημερήσιο επίδομα το οποίο υποκαθιστά τον μισθό που χάνεται κατά την περίοδο της ασθένειας. Χορηγείται από την τέταρτη ημέρα μετά την εκδήλωσή της (για τις τρεις πρώτες ημέρες δεν προβλέπεται αποζημίωση, εκτός εάν πρόκειται για υποτροπιάζουσα ασθένεια) και για μέγιστο διάστημα έως 180 ημέρες ανά ημερολογιακό έτος, ενώ ισχύουν διαφορετικά κριτήρια για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.

Τι καλύπτεται;

Με εξαίρεση ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων, το επίδομα καταβάλλεται απευθείας από τον εργοδότη και εκπίπτει από τα ποσά που πρέπει να καταβληθούν στο Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) υπό μορφή εισφορών. Το ποσό των παροχών αντιστοιχεί κατά κανόνα στο 50 % των αποδοχών του εργαζομένου για τις πρώτες είκοσι ημέρες ασθένειας και αυξάνεται στο 66,66% μετά την εικοστή ημέρα.

Για τη φυματίωση δεν υφίσταται χρονικός περιορισμός κατά τη θεραπεία, ωστόσο προβλέπεται μέγιστη διάρκεια δύο ετών για το επίδομα νοσηλείας σε ιδρύματα αποθεραπείας και μέγιστη διάρκεια δύο ετών για το επίδομα θεραπείας (με δυνατότητα ανανέωσης ανά διετία).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές ασθένειας σε χρήμα;

Ο γιατρός αποστέλλει ηλεκτρονικά τη βεβαίωση στο INPS και παρέχει ένα αντίγραφο στον εργαζόμενο. Ο εργοδότης μπορεί να ενημερωθεί σχετικά με τη διάγνωση για τον εργαζόμενο αφού λάβει έναν προσωπικό κωδικό αναγνώρισης (PIN).

Σε περίπτωση μη αιτιολογημένης απουσίας του εργαζομένου κατά τη διάρκεια επίσκεψης ελέγχου, προβλέπεται απώλεια του συνόλου του επιδόματος για μέγιστο διάστημα δέκα ημερών, καθώς και μείωσή του κατά 50% για το υπόλοιπο διάστημα σε περίπτωση δεύτερης απουσίας. Το επίδομα δεν καταβάλλεται για τις ημέρες καθυστέρησης στη διαβίβαση του ιατρικού πιστοποιητικού.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ασθένειας σε χρήμα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Κατά κανόνα, οι παροχές ασθένειας σε χρήμα (δηλαδή παροχές που συνήθως αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται λόγω ασθένειας) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.*

Όταν εγκαθιστάστε σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, κάθε φορά που πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις ώστε να δικαιούστε παροχή ασθένειας, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας της σχετικής από τις προαναφερθείσες χώρες. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

εργαζόμενοι δεν χάνουν την κάλυψη της ασφάλισης ασθενείας όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο IV: Παροχές μητρότητας και πατρότητας

Πότε δικαιούστε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Οι εργαζόμενες γυναίκες – ή οι πατέρες, εφόσον συντρέχει περίπτωση (βλ. παρακάτω) – υποχρεούνται/δικαιούνται βάσει του νόμου να λαμβάνουν πεντάμηνη άδεια μητρότητας (ή πατρότητας) κατά το διάστημα πριν και μετά τον τοκετό.

Τι καλύπτεται;

Οι **παροχές μητρότητας** καλύπτουν κατά κανόνα την άδεια μετ' αποδοχών που δικαιούνται οι έγκυες εργαζόμενες.

Οι γυναίκες αυτές υποχρεούνται ουσιαστικά να σταματούν να εργάζονται κατά τη διάρκεια των δύο μηνών που προηγούνται της προβλεπόμενης ημερομηνίας τοκετού, καθώς και στους τρεις μήνες μετά την πραγματική ημερομηνία του τοκετού. Εναλλακτικά, μπορούν να σταματούν να εργάζονται έναν μήνα πριν από τον τοκετό και επί τέσσερις μήνες μετά από αυτόν, εφόσον παρέχεται η σχετική έγκριση από τον γιατρό τους. Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι παροχές αυτές χορηγούνται στον πατέρα που αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις της μητέρας (θάνατος ή σοβαρή ασθένεια της μητέρας, εγκατάλειψη κ.λπ.). Για τις αυτοαπασχολούμενες και τις εργαζόμενες ως ελεύθεροι επαγγελματίες, καθώς και για τις απασχολούμενες σε άτυπες μορφές εργασίας με συμβάσεις ορισμένου χρόνου που υπάγονται σε ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστάτα του INPS, δεν ισχύει η υποχρέωση παύσης της εργασίας.

Οι παροχές χορηγούνται επίσης στις εργαζόμενες που έχουν υιοθετήσει ή τους έχει ανατεθεί η αναδοχή τέκνων ηλικίας κάτω των 6 ετών (ή 18 ετών σε περιπτώσεις διεθνούς υιοθεσίας ή αναδοχής πριν από υιοθεσία) για μέγιστη διάρκεια τριών μηνών.

Κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής άδειας μητρότητας, το ποσό της παροχής αντιστοιχεί στο 80 % των αποδοχών. Το INPS χορηγεί επίσης απευθείας στις αυτοαπασχολούμενες (καλλιεργητές, επίμορτοι αγρολήπτες, βιοτέχνες και λιανέμποροι) ημερήσιο επίδομα μητρότητας επί δύο μήνες πριν από την προβλεπόμενη και τρεις μήνες μετά την πραγματική ημερομηνία τοκετού.

Οι συγκεκριμένες παροχές καταβάλλονται εν γένει από τον εργοδότη και εκπίπτουν στη συνέχεια από τα ποσά των εισφορών στο Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*).

Όσον αφορά τη **γονική άδεια**, τόσο η μητέρα όσο και ο πατέρας (εφόσον είναι μισθωτοί) δικαιούνται να απουσιάσουν από τη εργασία τους για συνολική διάρκεια έντεκα μηνών μέχρι τη συμπλήρωση του όγδοου έτους ζωής του τέκνου, ακόμη και ταυτόχρονα εάν το επιθυμούν. Αυτό ισχύει επίσης σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής. Ο πατέρας δικαιούται τη σχετική άδεια ακόμη και κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής άδειας μητρότητας ή της θηλασμού.

Οι αυτοαπασχολούμενες μητέρες δικαιούνται επίσης γονική άδεια, αλλά μόνο κατά τη διάρκεια τριών μηνών κατά το πρώτο έτος ζωής του τέκνου, οπότε και σταματούν να εργάζονται.

Η γονική άδεια καλύπτεται με επίδομα που ισούται με το 30% του μισθού ή των «συμβατικών» αποδοχών, χορηγείται για μέγιστη συνολική περίοδο έξι μηνών και για τους δύο γονείς κατά τη διάρκεια των πρώτων τριών χρόνων ζωής του παιδιού (σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής, για τα πρώτα τρία χρόνια υιοθεσίας ή αναδοχής του παιδιού από την

οικογένεια). Εφόσον έχουν παρέλθει οι έξι αυτοί μήνες (και μέχρι το παιδί να φτάσει στην ηλικία των οκτώ ετών), το επίδομα καταβάλλεται εφόσον το ατομικό εισόδημα του αιτούντος γονέα δεν υπερβαίνει κατά περισσότερο από δύομισή φορές το ποσό της ισχύουσας ελάχιστης σύνταξης λόγω αρχαιότητας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές μητρότητας και πατρότητας;

Οι αιτήσεις για χορήγηση άδειας μητρότητας και πατρότητας υποβάλλονται στον εργοδότη και στο INPS. Εάν η αίτηση αφορά άδεια φροντίδας, υποβάλλεται μόνο στον εργοδότη και συνοδεύεται από τη σχετική βεβαίωση εκ μέρους του γιατρού του παιδιού καθώς και από υπεύθυνη δήλωση μέσω της οποίας βεβαιώνεται ότι ο άλλος γονέας του παιδιού δεν επωφελείται της δυνατότητάς του για παρόμοια άδεια κατά την ίδια χρονική στιγμή.

Το δικαίωμά σας σε παροχές μητρότητας και πατρότητας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις συντονισμού καλύπτουν παροχές μητρότητας και τις συναφείς παροχές πατρότητας. Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές, ο αρμόδιος φορέας (δηλαδή ο φορέας της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι) πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας.

Κατά κανόνα, οι παροχές σε χρήμα (δηλαδή παροχές που αντικαθιστούν το εισόδημα που διακόπτεται) καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας.* Οι παροχές σε είδος (δηλαδή ιατρική περίθαλψη, φάρμακα και νοσοκομειακή περίθαλψη) παρέχονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας διαμονής σας, όπως εάν ήσασταν ασφαλισμένοι εκεί.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο V: Παροχές αναπηρίας

Πότε δικαιούστε παροχές αναπηρίας;

Όλοι οι μισθωτοί, όπως και ορισμένες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων (άμεσοι καλλιεργητές, επίμορτοι αγρολήπτες, βιοτέχνες και έμποροι) ασφαλιζονται με ασφάλιση αναπηρίας. Εάν είστε ελεύθερος επαγγελματίας (ιατρός κ.λπ.), δικαιούστε επίσης σύνταξη αναπηρίας, αλλά οι σχετικοί κανόνες που διέπουν τον συγκεκριμένο κλάδο διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με την κατηγορία του ασφαλισμένου.

Επίδομα αναπηρίας

Όλοι οι ασφαλισμένοι, των οποίων η ικανότητα προς εργασία μειώνεται μόνιμα κατά περισσότερο από τα δύο τρίτα, και οι οποίοι έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον πέντε έτη ασφάλισης, τρία εκ των οποίων κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε χρόνων πριν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, δικαιούνται να λαμβάνουν τακτικό επίδομα αναπηρίας. Το εν λόγω επίδομα χορηγείται αρχικά για διάστημα έως τριών ετών και μπορεί να επαναβεβαιώνεται για περαιτέρω τριετείς περιόδους. Όταν το σχετικό δικαίωμα έχει επανεξεταστεί τουλάχιστον τρεις φορές, κατόπιν αίτησης του δικαιούχου, και η καταβολή του επιδόματος έχει ανανεωθεί τουλάχιστον δύο φορές διαδοχικά, το επίδομα επαναβεβαιώνεται εφ'όρου ζωής.

Κατά συνέπεια, το επίδομα αναπηρίας χαρακτηρίζεται από μακρά περίοδο παρακολούθησης του ενδιαφερόμενου ώστε να εξετάζεται το ενδεχόμενο ανάκτησης της ικανότητάς του προς εργασία. Επιπλέον, το δικαίωμα του επιδόματος δεν μεταβιβάζεται σε τυχόν επιζώντες.

Σύνταξη αναπηρίας

Ο ασφαλισμένος εργαζόμενος για τον οποίο έχει διαπιστωθεί ολική και μόνιμη ανικανότητα εκτέλεσης οποιωνδήποτε εκ των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τις οποίες μπορούσε να εκτελεί στο παρελθόν, λόγω αναπηρίας ή σωματικής ή πνευματικής βλάβης, δικαιούται σύνταξη αναπηρίας. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της συγκεκριμένης σύνταξης είναι να διαθέτετε τουλάχιστον πέντε έτη ασφάλισης, τα 3 εκ των οποίων πρέπει να περιλαμβάνονται στα τελευταία πέντε που προηγούνται της ημερομηνίας υποβολής της αίτησής σας, ενώ δεν πρέπει να διαθέτετε κανενός είδους άλλο εισόδημα, συμπεριλαμβανομένου τυχόν εισοδήματος από εργασία ως αυτοαπασχολούμενος ή τυχόν επιδομάτων ανεργίας.

Η σύνταξη αναπηρίας μπορεί να μεταβιβάζεται στους επιζώντες του δικαιούχου και αντικαθίσταται από σύνταξη αναπηρίας κατά τη συμπλήρωση της προβλεπόμενης ηλικίας συνταξιοδότησης.

Τι καλύπτεται;

Οι δύο κίνδυνοι που καλύπτονται βάσει των ανωτέρω προϋποθέσεων χορήγησης είναι η αναπηρία και η ανικανότητα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι:

- όταν φτάνετε σε ηλικία συνταξιοδότησης, το **επίδομα αναπηρίας** μετατρέπεται σε σύνταξη γήρατος, εφόσον: α) πληρούνται οι προϋποθέσεις ως προς την ασφάλιση και τις εισφορές και β) έχετε πάψει να εργάζεστε (σε περίπτωση που έχετε ασκήσει μέχρι τότε έμμισθη εργασία). Οι περίοδοι κατά τις οποίες λαμβάνατε το επίδομα χωρίς να ασκείτε

επαγγελματική δραστηριότητα συνυπολογίζονται επίσης όσον αφορά τη θεμελίωση του δικαιώματος αλλά όχι για τον υπολογισμό του ύψους του επιδόματος.

- το τακτικό επίδομα αναπηρίας που χορηγείται μετά από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια δεν μπορεί να καταβάλλεται σωρευτικά με την ισόβια σύνταξη που χορηγείται ως αποτέλεσμα του ίδιου γεγονότος που προκάλεσε την αναπηρία, μέχρι το ύψος του ποσού της ίδιας της σύνταξης. Οι ευνοϊκότεροι όροι που τέθηκαν σε ισχύ πριν από την εφαρμογή του νόμου για τη συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, του Σεπτεμβρίου του 1995, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι να καταργηθούν σταδιακά μέσω μελλοντικών προσαρμογών του κόστους ζωής με σχετική νομοθετική ρύθμιση. Επιπλέον, από την έναρξη ισχύος του προαναφερθέντος νόμου, σε περίπτωση είσπραξης του επιδόματος αναπηρίας παράλληλα με εισοδήματα είτε από έμμισθη εργασία είτε με την ιδιότητα του αυτοαπασχολούμενου είτε στο πλαίσιο άλλης επιχείρησης, εφόσον σημειώνεται υπέρβαση ενός ορισμένου ανώτατου ορίου, το ποσό του επιδόματος μπορεί να μειώνεται σε ποσοστό μεταξύ 25 και 50 %. Και σε αυτή την περίπτωση εξακολουθούν να ισχύουν οι ευνοϊκότεροι όροι κοινωνικής ασφάλισης που τέθηκαν σε ισχύ πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 1995 μέχρι να καταργηθούν σταδιακά μέσω μελλοντικών προσαρμογών του κόστους ζωής με σχετική νομοθετική ρύθμιση.
- η σύνταξη αναπηρίας περιλαμβάνει το ποσό της παροχής λόγω αναπηρίας και προσαύξηση, αναλογικά προς τον αριθμό των χρόνων εισφοράς που θα είχατε συμπληρώσει εάν συνεχίζατε να εργάζεστε μέχρι την ηλικία συνταξιοδότησης. Η εν λόγω σύνταξη δεν είναι συμβιβάσιμη με τυχόν εισόδημα από μισθωτή εργασία, από εργασία του δικαιούχου με την ιδιότητα του αυτοαπασχολούμενου, καθώς και με τυχόν επίδομα αναπηρίας ή άλλες παροχές που αντικαθιστούν ή συμπληρώνουν το εισόδημα.

οι δικαιούχοι σύνταξης αναπηρίας δεν είναι σε θέση να εκτελούν τις βασικότερες δραστηριότητες της καθημερινής ζωής μπορούν επίσης να λαμβάνουν, μετά από αίτηση, μηναίο **επίδομα διαρκούς φροντίδας από τρίτο πρόσωπο**, το ύψος του οποίου προβλέπεται από το σχετικό καθεστώς υποχρεωτικής ασφάλισης εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών που τελεί υπό τη διαχείριση του Εθνικού Ινστιτούτου ασφάλισης κατά των εργατικών ατυχημάτων (INAIL) (βλ. κεφάλαιο VIII). Οι αιτήσεις πρέπει να συνοδεύονται από δικαιολογητικά σχετικά με την κατάσταση υγείας του αιτούντος. Το επίδομα αυτό δεν μπορεί να χορηγείται παράλληλα με το επίδομα πρόνοιας που καταβάλλεται από το INPS (βλ. κεφάλαιο XII).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές αναπηρίας;

Οι αιτήσεις για παροχές αναπηρίας και ανικανότητας πρέπει να υποβάλλονται στο αρμόδιο ίδρυμα. Τα επιδόματα και οι συντάξεις αναπηρίας χορηγούνται από την πρώτη ημέρα του μήνα που έπεται εκείνου κατά τον οποίο υποβάλατε την αίτηση ή κατά τον οποίο εκδηλώθηκε η αναπηρία ή η ανικανότητα.

Το δικαίωμά σας σε παροχές αναπηρίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ο αρμόδιος φορέας της χώρας στην οποία αιτείστε σύνταξη αναπηρίας λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης ή μόνιμης διαμονής που έχετε συμπληρώσει δυνάμει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο για τη θεμελίωση δικαιώματος παροχών αναπηρίας.

Οι παροχές αναπηρίας καταβάλλονται ανεξάρτητα από τον τόπο της προσωρινής ή μόνιμης κατοικίας σας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή

την Ελβετία.* Οι απαραίτητοι διοικητικοί έλεγχοι και ιατρικές εξετάσεις γίνονται κατά κανόνα από τον αρμόδιο φορέα της χώρας στην οποία κατοικείτε. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να σας ζητηθεί να επιστρέψετε στη χώρα από την οποία λαμβάνετε τη σύνταξή σας για να πραγματοποιήσετε εκεί τις εν λόγω εξετάσεις, εφόσον σας το επιτρέπει η κατάσταση της υγείας σας.

Κάθε χώρα εφαρμόζει τα δικά της κριτήρια για τον προσδιορισμό του βαθμού αναπηρίας. Κατά συνέπεια, ενδέχεται ορισμένες χώρες να αναγνωρίζουν για κάποιο πρόσωπο βαθμό αναπηρίας 70%, ενώ σε άλλες χώρες το ίδιο πρόσωπο δεν θεωρείται διόλου ανάπηρο βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Αυτό είναι αποτέλεσμα του γεγονότος ότι τα εθνικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης δεν εναρμονίζονται αλλά απλώς συντονίζονται από τις διατάξεις της ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

---

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VI: Συντάξεις και παροχές γήρατος

Πότε δικαιούστε παροχές γήρατος;

Η μεταρρύθμιση του 1995 θέσπισε ένα νέο σύστημα υπολογισμού των συντάξεων γήρατος σε ό,τι αφορά τις εισφορές. Το εν λόγω σύστημα βάσει εισφορών (*Sistema Contributivo*) ισχύει για όλους τους εργαζομένους που ασφαλίστηκαν για πρώτη φορά μετά την 1η Ιανουαρίου 1996. Το εν λόγω σύστημα προβλέπει τα εξής:

- οι εισφορές καταβάλλονται στον ασφαλιστικό λογαριασμό κάθε εργαζομένου και υπολογίζονται βάσει καθορισμένου ποσοστού, το οποίο ορίζεται στο 33% των ακαθάριστων αποδοχών για τους μισθωτούς, στο 20% και 21% των κερδών που προκύπτουν από εμπορική ή επιχειρηματική δραστηριότητα και μέχρι του ποσού των 42.069,00 ευρώ και μεταξύ 42.069,00 ευρώ και 91.507,00 ευρώ αντίστοιχα για τους αυτοαπασχολούμενους, και στο 26,72% για τους εργαζόμενους σε άτυπες μορφές εργασίας και υπαγόμενους στο καθεστώς της λεγόμενης «*gestione separata*» (ξεχωριστό συνταξιοδοτικό καθεστώς)
- οι καταβαλλόμενες εισφορές αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση με εφαρμογή συντελεστή ίσου προς τη μέση πενταετή μεταβολή του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), όπως υπολογίζεται ειδικά από την ISTAT (Ιταλική Στατιστική Υπηρεσία) με περίοδο αναφοράς την πενταετία που προηγείται του έτους επανεκτίμησης
- το προκύπτον ποσό (κεφάλαιο εισφορών συν επανεκτίμηση) πολλαπλασιάζεται με αναγωγικό συντελεστή ανάλογο προς την ηλικία του εργαζομένου κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης. Οι τιμές του αναγωγικού συντελεστή, όπως ορίζεται σε συνάρτηση προς την ηλικία του εργαζομένου, μεταξύ 57 και 65 ετών, κυμαίνονται μεταξύ 4.419% και 5.620%, καθώς ο συντελεστής αυτός συνδέεται με την περίοδο αναμονής μέχρι την απόδοση της σύνταξης.

Οι συντάξεις που χορηγούνται σύμφωνα με το εν λόγω σύστημα δεν μπορούν να συμπληρώνουν την ελάχιστη σύνταξη.

Το σύστημα που βάσει αποδοχών (*Sistema Retributivo*) αφορά τους ασφαλισμένους οι οποίοι στις 31 Δεκεμβρίου 1995 είχαν συμπληρώσει τουλάχιστον 18 χρόνια εισφορών. Για κάθε έτος εισφορών δικαιούστε ποσοστό ίσο προς το 2 % των μέσων αποδοχών που λαμβάνονται υπόψη για τη σύνταξη. Για τις αποδοχές που υπερβαίνουν ένα ορισμένο ανώτατο όριο, προβλέπονται συντελεστές μείωσης. Η μέγιστη σύνταξη βασίζεται σε σαράντα έτη εισφορών.

Ένα μικτό σύστημα (*Sistema Misto*) λειτουργεί παράλληλα. Εάν στις 31 Δεκεμβρίου 1995 είχατε συμπληρώσει λιγότερα από δεκαοκτώ χρόνια εισφορών, ο υπολογισμός της σύνταξής σας γίνεται με βάση το σύστημα που συνδέεται με τις αποδοχές για το ποσοστό που αντιστοιχεί στη συγκεκριμένη περίοδο και με βάση το σύστημα που συνδέεται με τις εισφορές για το ποσοστό που αντιστοιχεί στις ασφαλιστικές εισφορές από 1ης Ιανουαρίου 1996.

Πρόωρη συνταξιοδότηση

Για την πρόωρη συνταξιοδότηση έχει θεσπιστεί ένα σύστημα «ποσοστώσεων» σύμφωνα με το οποίο οι ασφαλισμένοι με συνταξιοδοτικό «συντελεστή 96» (συνυπολογισμός ηλικίας και εισφορών) για το 2011 θεμελιώνουν δικαίωμα πρόωρης συνταξιοδότησης στην ηλικία των 60 ετών το 2011. Δικαίωμα πρόωρης συνταξιοδότησης έχουν επίσης οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Τι καλύπτεται;

Όλοι οι μισθωτοί, οι αυτοαπασχολούμενοι (καλλιεργητές, επίμορτοι αγρολήπτες, βιοτέχνες και έμποροι) και οι ελεύθεροι επαγγελματίες δικαιούνται σύνταξη γήρατος υπό όρους, εφόσον δηλαδή πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, όμως οι σχετικοί κανόνες διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με την κατηγορία του ασφαλισμένου.

Όταν εφαρμόζεται το σύστημα βάσει αποδοχών, η σύνταξη γήρατος χορηγείται στους δικαιούχους που έχουν φτάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης, εφόσον πρόκειται για μισθωτούς ή αυτοαπασχολούμενους που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον είκοσι χρόνια ασφάλισης και εισφορών. Προϋπόθεση για τη χορήγηση πλήρους σύνταξης είναι η συμπλήρωση 40 ετών ασφάλισης και καταβολής εισφορών.

Όταν εφαρμόζεται το σύστημα βάσει εισφορών, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον πέντε έτη εισφορών και το ποσό της σύνταξης πρέπει να ισούται τουλάχιστον προς το 1,2 του ποσού του κοινωνικού επιδόματος.

Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης είναι τα 65 έτη για τους άνδρες και τα 60 για τις γυναίκες που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα, αλλά το όριο των γυναικών εξισώνεται σταδιακά με εκείνο των ανδρών. Διαφορετικά όρια ηλικίας ισχύουν για τις γυναίκες που εργάζονται ως δημόσιοι υπάλληλοι και για άλλες κατηγορίες γυναικών εργαζομένων.

Ελάχιστη σύνταξη

Για να δικαιούστε συμπλήρωμα ελάχιστης σύνταξης, δεν πρέπει να υπερβαίνετε ορισμένα όρια εισοδήματος, για εσάς και τον/την σύζυγό σας, το ύψος των οποίων μεταβάλλεται από χρονιά σε χρονιά. Το όριο του προσωπικού εισοδήματος για το 2011 ορίστηκε στα 6.076,59 ευρώ. Εάν το εισόδημά σας βρίσκεται μεταξύ 6.076,59 ευρώ και 12.153,18 ευρώ, δικαιούστε μειωμένο συμπλήρωμα. Εάν υπερβαίνει τα 12.153,18 ευρώ, δεν δικαιούστε κανένα συμπλήρωμα. Το όριο εισοδήματος όπως υπολογίζεται σωρευτικά με εκείνο του/της συζύγου σας, πάντα για το 2011, ορίστηκε στα 18.229,77 ευρώ. Εάν το εισόδημά σας βρίσκεται μεταξύ 18.229,77 ευρώ και 24.306,36 ευρώ, δικαιούστε μειωμένο συμπλήρωμα. Εάν υπερβαίνει τα 24.306,36 ευρώ, δεν δικαιούστε κανένα συμπλήρωμα.

Μόνο οι συντάξεις του συστήματος βάσει αποδοχών μπορούν να συμπληρώνονται μέχρι το ύψος της ελάχιστης σύνταξης.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές γήρατος;

Οι αιτήσεις χορήγησης παροχών συνταξιοδότησης πρέπει να υποβάλλονται απευθείας στο αρμόδιο ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης. Μπορείτε να προμηθευτείτε τα σχετικά έντυπα από τον δικτυακό τόπο του ιδρύματος.

Το δικαίωμά σας σε παροχές γήρατος όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ για τις συντάξεις γήρατος αφορούν αποκλειστικά τα κρατικά συνταξιοδοτικά συστήματα και όχι τυχόν εταιρικά, επαγγελματικά ή ιδιωτικά συστήματα. Οι διατάξεις αυτές εγγυώνται ότι:

- Σε κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί, το ασφαλιστικό ιστορικό σας διατηρείται μέχρι να φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης στην εκάστοτε χώρα.
- Κάθε χώρα της ΕΕ (καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Ελβετία) όπου έχετε ασφαλιστεί οφείλει να σας καταβάλει σύνταξη γήρατος, όταν φτάσετε σε ηλικία συνταξιοδότησης. Το ποσό που θα λαμβάνετε από κάθε χώρα εξαρτάται από τη διάρκεια της ασφαλιστικής κάλυψής σας σε αυτή.

- Η σύνταξή σας θα σας καταβάλλεται οπουδήποτε διαμένετε στην ΕΕ (και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία).*

Οφείλετε να υποβάλετε την αίτησή σας στον φορέα συνταξιοδοτικής ασφάλισης της χώρας της ΕΕ (ή της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας) όπου ζείτε, εκτός εάν δεν έχετε εργαστεί ποτέ εκεί. Σε τέτοια περίπτωση, πρέπει να υποβάλετε την αίτησή σας στη χώρα όπου εργαστήκατε για τελευταία φορά.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

---

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VII: Παροχές επιζώντων

Πότε δικαιούστε παροχή επιζώντων;

Η σύνταξη επιζώντος χορηγείται σε ορισμένα μέλη της οικογένειας του θανόντος εργαζομένου: η σύνταξη επιζώντος (*pensione di reversibilità*) χορηγείται εάν ο θανών συνταξιούχος ελάμβανε ήδη άμεση σύνταξη ενώ η έμμεση σύνταξη (*pensione indiretta*) χορηγείται εάν ο θανών δεν ελάμβανε μεν σύνταξη αλλά πληρούσε — τη στιγμή του θανάτου του — τις απαιτούμενες προϋποθέσεις, από άποψη ασφάλισης και εισφορών, ώστε να μπορεί να λαμβάνει το τακτικό επίδομα αναπηρίας ή τη σύνταξη αναπηρίας, ή ακόμη εάν πληρούσε τις προϋποθέσεις ώστε να έχει δικαίωμα σύνταξης γήρατος.

Τα μέλη της οικογένειας που δικαιούνται τη σύνταξη είναι: ο/η σύζυγος, τα τέκνα που κατά την ημερομηνία του θανάτου είναι ανήλικα, σπουδαστές ή ανάπηρα, οι γονείς που κατά την ημερομηνία του θανάτου έχουν υπερβεί την ηλικία των 65 ετών, δεν λαμβάνουν σύνταξη και συντηρούνται από τον θανόντα, εφόσον δεν υπάρχει σύζυγος και τέκνα ή εάν αυτοί, ακόμη και όταν υπάρχουν, δεν δικαιούνται σύνταξη επιζώντος, τα άγαμα αδέρφια που, κατά την ημερομηνία του θανάτου του εκ του νόμου δικαιούχου, είναι ανάπηρα, δεν λαμβάνουν άμεση ή έμμεση σύνταξη και συντηρούνται από τον θανόντα, εφόσον δεν υπάρχει σύζυγος, τέκνα και γονείς ή εάν αυτοί, ακόμη και όταν υπάρχουν, δεν δικαιούνται σύνταξη επιζώντος.

Τι καλύπτεται;

Το ποσοστό της άμεσης σύνταξης επιζώντος είναι 60% για τον επιζώντα σύζυγο και 20% για κάθε τέκνο. Σε περίπτωση που δικαιούνται σύνταξη γονείς ή αδέρφια του θανόντος, το ποσοστό που αναλογεί στον καθένα είναι 15%.

Το άθροισμα των ποσοστών δεν μπορεί να υπερβαίνει το 100% του ποσού της άμεσης σύνταξης. Για τις συντάξεις με έναρξη ισχύος από 1ης Σεπτεμβρίου 1995, το ποσοστό μεταβάλλεται από 60 σε 70% για ένα μόνο επιζών τέκνο και σε 80% για δύο τέκνα. Από 1ης Σεπτεμβρίου 1995, στην περίπτωση που η σύνταξη του δικαιούχου υπερβαίνει ένα ορισμένο όριο, το ύψος των συντάξεων επιζώντος μπορεί να μειώνεται σε ποσοστό 25, 40 ή 50%. Από την ίδια αυτή ημερομηνία, οι συντάξεις επιζώντων που χορηγούνται στο πλαίσιο της γενικής υποχρεωτικής ασφάλισης συνεπεία εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας δεν καταβάλλονται σωρευτικά με την ισόβια σύνταξη που χορηγείται ως αποτέλεσμα του ίδιου γεγονότος, μέχρι το ύψος του ποσού της ισόβιας αυτής σύνταξης. Οι ευνοϊκότεροι όροι κοινωνικής ασφάλισης που τέθηκαν σε ισχύ πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 1995 εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι να καταργηθούν σταδιακά μέσω μελλοντικών ρυθμίσεων.

Η σύνταξη χορηγείται κατόπιν αιτήσεως από την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα που έπεται εκείνου κατά τον οποίο απεβίωσε ο συνταξιούχος ή ασφαλισμένος εργαζόμενος.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση σε παροχές επιζώντων;

Οι αιτήσεις χορήγησης σύνταξης επιζώντων πρέπει να υποβάλλονται απευθείας στο αρμόδιο ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης. Μπορείτε να προμηθευτείτε τα σχετικά έντυπα από τον δικτυακό τόπο του σχετικού ιδρύματος.

Το δικαίωμά σας σε παροχές επιζώντων όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι κανόνες που ισχύουν για τις συντάξεις επιζώντων συζύγων ή ορφανών τέκνων και για τα επιδόματα θανάτου είναι εν γένει οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τις συντάξεις αναπηρίας και γήρατος (βλ. κεφάλαια V και VI). Συγκεκριμένα, οι συντάξεις επιζώντων και τα επιδόματα θανάτου πρέπει να καταβάλλονται χωρίς μειώσεις, τροποποιήσεις ή αναστολές

ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας του επιζώντος συζύγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ισλανδία, στο Λιχτενστάιν, στη Νορβηγία ή στην Ελβετία*.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

---

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο VIII: Παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες

Πότε δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Όλοι οι μισθωτοί που ασκούν επαγγελματικές ή εμπορικές δραστηριότητες, οι οποίες σύμφωνα με την ιταλική νομοθεσία μπορούν να προκαλέσουν εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, καλύπτονται από ασφάλιση για τους συγκεκριμένους κινδύνους.

Η προστασία από τις επαγγελματικές ασθένειες διασφαλίζεται μέσω του λεγόμενου «μικτού» συστήματος, βάσει του οποίου θεωρούνται ως επαγγελματικές ασθένειες τόσο εκείνες που περιλαμβάνονται στους σχετικούς καταλόγους όσο και οποιεσδήποτε άλλες για τις οποίες ο εργαζόμενος μπορεί να τεκμηριώσει ότι οφείλονται στην άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητάς του. Με πρόσφατα νομοθετικά μέτρα, η συγκεκριμένη ασφάλιση επεκτάθηκε και σε άλλες κατηγορίες εργαζομένων (διευθυντικά στελέχη, επαγγελματίες αθλητές, εργαζόμενοι της κατηγορίας «*parasubordinati*»), καθώς και σε όσους ασχολούνται αποκλειστικά με οικιακές εργασίες («ασφάλιση των νοικοκυρών»).

Τι καλύπτεται;

Ο εργαζόμενος που υπέστη εργατικό ατύχημα δικαιούται υπηρεσίες ιατρικής φροντίδας και παροχές σε είδος. Όσον αφορά τις υπηρεσίες ιατρικής φροντίδας, ισχύει εξ ολοκλήρου το σύστημα που περιγράφεται στο [Κεφάλαιο II](#). Επισημαίνεται ότι, προκειμένου να λάβετε ή να διατηρήσετε το δικαίωμα παροχών σε χρήμα, δεν μπορείτε να αρνηθείτε, χωρίς ουσιαστικό λόγο, να ακολουθήσετε θεραπεία που κρίνεται απαραίτητη, ακόμη και αν σας έχουν ήδη χορηγηθεί τυχόν παροχές. Για τον περιορισμό του βαθμού ανικανότητας, το Εθνικό Ινστιτούτο ασφάλισης κατά των εργατικών ατυχημάτων (*Istituto nazionale contro gli infortuni sul lavoro, INAIL*) παρέχει δωρεάν προθέσεις είτε αυτομάτως είτε κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου.

Υπάρχουν διάφορα είδη παροχών σε χρήμα που καταβάλλονται από το *INAIL* και στις οποίες έχετε δικαίωμα — είτε εσείς είτε οι επιζώντες σας σε περίπτωση θανάτου. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται:

- αποζημίωση για ολική προσωρινή ανικανότητα
- άμεσο επίδομα για μόνιμη ανικανότητα
- μεταβατικό επίδομα για πυριτίαση και αμιάντωση
- σύνταξη επιζώντος και επίδομα θανάτου
- συμπλήρωμα άμεσης σύνταξης
- επίδομα για παροχή βοήθειας από τρίτο πρόσωπο
- ειδικό μηνιαίο επίδομα
- επίδομα τέλους του έτους
- προθέσεις και συσκευές
- λουτροθεραπείες (ιαματικά λουτρά και λασπόλουτρα) διαμονή σε θεραπευτικά κέντρα
- αναφορές και τιμητικές διακρίσεις
- εξωνοσοκομειακή φροντίδα.

Στις σημαντικότερες παροχές περιλαμβάνονται:

Μόνιμη ανικανότητα για εργασία

Το INAIL σας χορηγεί μηνιαίο επίδομα εν είδει αποζημίωσης για μόνιμη ανικανότητα που οφείλεται σε εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια και υπερβαίνει ένα ορισμένο ποσοστό.

Ως προς αυτό, θα πρέπει να έχετε υπόψη τη νέα σχετική ρύθμιση που εφαρμόστηκε πρόσφατα: ενώ μέχρι πρότινος ο εργαζόμενος αποζημιωνόταν μόνο για τις οικονομικές συνέπειες της βλάβης του, από το 2000 και εξής αποζημιώνεται για κάθε μόνιμη βλάβη που αφορά την ψυχική και σωματική του ακεραιότητα. Επομένως, το INAIL καταβάλλει σήμερα — υπό μορφή εφάπαξ χορήγησης, εάν το μεταβλητό ποσοστό της βλάβης κυμαίνεται μεταξύ 6% και 15%, και υπό μορφή ισόβιας σύνταξης εάν το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο του 16% — αποζημίωση για τη λεγόμενη «βιολογική βλάβη». Η συγκεκριμένη παροχή για βλάβη της υγείας αποσκοπεί στην αποζημίωση του εργαζόμενου για τον περιορισμό της ικανότητάς του να εκτελεί τις εκείνες δραστηριότητες μέσω των οποίων το άτομο εκφράζει την προσωπικότητά του (συναισθηματικά, κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά, θρησκευτικά, κ.λπ.).

Όταν το ποσοστό της βλάβης υπερβαίνει το όριο του 16%, θεωρείται ότι έχει επίσης συνέπειες στη βιοποριστική ικανότητα του εργαζόμενου. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος για τον οποίο, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, αποζημιώνονται επίσης οι συνέπειες της μείωσης του εισοδήματος καθώς και η επιδείνωση της ποιότητας ζωής του εργαζόμενου. Το ποσοστό της παροχής υπολογίζεται βάσει των αποδοχών που λάμβανε ο εργαζόμενος κατά τη διάρκεια της χρονιάς που προηγήθηκε της ημερομηνίας του ατυχήματος ή της εκδήλωσης της ασθένειας, και σύμφωνα με τον βαθμό ανικανότητας.

Τα επιδόματα για μόνιμη ανικανότητα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση. Ο βαθμός ανικανότητας μπορεί να επανεξεταστεί, αυτομάτως ή εφόσον το ζητήσει ο εργαζόμενος, ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων ετών και, στη συνέχεια, σε ετήσια βάση. Η αίτηση επανεξέτασης πρέπει να συνοδεύεται από ιατρικό πιστοποιητικό. Το ποσό του επιδόματος προσαυξάνεται κατά ένα εικοστό για κάθε συντηρούμενο τέκνο.

Μηνιαίο επίδομα για διαρκή φροντίδα από τρίτο πρόσωπο

Σε περίπτωση ολικής και μόνιμης ανικανότητας για την οποία απαιτείται παροχή μόνιμης βοήθειας για την εκτέλεση ακόμη και των πιο βασικών δραστηριοτήτων της καθημερινής ζωής, χορηγείται μηνιαίο επίδομα για βοήθεια από τρίτο πρόσωπο εφόσον η βοήθεια αυτή δεν παρέχεται απευθείας από το INAIL, από το νοσοκομείο του τόπου διαμονής του ενδιαφερόμενου ή από άλλον φορέα. Το επίδομα αυτό καταβάλλεται ως συμπλήρωμα στη σύνταξη αναπηρίας.

Συντάξεις επιζώντων

Σε περίπτωση θανάτου εργαζομένου λόγω εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, οι επιζώντες του λαμβάνουν μηνιαία σύνταξη υπολογιζόμενη βάσει των τελευταίων ετήσιων αποδοχών που έλαβε ο θανών. Τα ποσοστά είναι αντίστοιχα:

- 50% για τον επιζώντα σύζυγο
- 20% για κάθε τέκνο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Τα τέκνα δικαιούνται σύνταξη μέχρι την ηλικία των 21 ετών εάν φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και μέχρι την ηλικία των 26 ετών εάν φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- 40% για τα ορφανά τέκνα σε περίπτωση θανάτου και των δύο γονέων
- 20% σε κάθε γονέα εξαρτώμενο από τον θανόντα μέχρι τη στιγμή του θανάτου, υπό την προϋπόθεση μη ύπαρξης επιζώντος συζύγου ή επιζώντων τέκνων

- 20% σε καθένα από τα αδέρφια που συντηρούνταν από τον θανόντα κατά τη στιγμή του θανάτου, υπό την προϋπόθεση μη ύπαρξης επιζώντος συζύγου ή επιζώντων τέκνων.

Επιδόματα Θανάτου

Το INAIL χορηγεί εφάπαξ επίδομα θανάτου στους επιζώντες που τεκμηριώνουν επιπλέον έξοδα οφειλόμενα στον θάνατο ασφαλισμένου που προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα ή επαγγελματική ασθένεια (1.907,24 ευρώ το 2011).

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες;

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ο εργαζόμενος οφείλει να ενημερώσει αμέσως τον εργοδότη του. Εάν το ατύχημα προκαλέσει βλάβες που θεραπεύονται σε διάστημα μεγαλύτερο των τριών ημερών, ο εργοδότης οφείλει να δηλώσει το ατύχημα στο INAIL εντός δύο ημερών από τη στιγμή που έλαβε γνώση του γεγονότος.

Οι δηλώσεις ατυχήματος μπορούν να αποστέλλονται στο INAIL, μέσω του δικτυακού τόπου <http://www.inail.it>, με δύο διαφορετικούς τρόπους:

- επιγραμμικές δηλώσεις ατυχήματος
- δήλωση ατυχήματος εκτός απευθείας σύνδεσης

Όταν πρόκειται για θανάσιμο ατύχημα, η δήλωση πρέπει να γίνεται εντός 24 ωρών.

Το δικαίωμά σας σε παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικών ασθενειών όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι διατάξεις της ΕΕ σχετικά με τις παροχές για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες μοιάζουν πολύ με τις διατάξεις για τα παροχές ασθένειας (βλ. ενότητες II και III). Για την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία και την Ελβετία, εάν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε χώρα άλλη από εκείνη στην οποία είστε ασφαλισμένοι για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες, δικαιούστε συνήθως, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος ή επαγγελματικής ασθένειας, υγειονομική περίθαλψη στη χώρα αυτή. Οι παροχές σε χρήμα καταβάλλονται συνήθως από τον οργανισμό στον οποίο είστε ασφαλισμένοι, ακόμη και αν κατοικείτε μόνιμα ή προσωρινά σε άλλη χώρα.*

Όταν πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις για να δικαιούστε παροχές για εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, ο φορέας στον οποίο είστε ασφαλισμένοι πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης, διαμονής ή απασχόλησης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας. Διασφαλίζεται έτσι ότι οι εργαζόμενοι δεν χάνουν την ασφαλιστική τους κάλυψη όταν αλλάζουν εργασία ή εγκαθίστανται σε άλλο κράτος.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο IX: Οικογενειακά επιδόματα

Πότε δικαιούστε οικογενειακά επιδόματα;

Οι μισθωτοί εργαζόμενοι, οι συνταξιούχοι και οι δικαιούχοι παροχών κοινωνικής ασφάλισης, που απορρέουν από έμμισθη εργασία, δικαιούνται οικογενειακά επιδόματα.

Τι καλύπτεται;

Το ποσό των οικογενειακών επιδομάτων εξαρτάται από τον αριθμό των μελών της οικογένειας και το εισόδημα του νοικοκυριού, υπό την προϋπόθεση ότι το 70% τουλάχιστον του εισοδήματος αυτού προέρχεται από έμμισθη απασχόληση όσον αφορά τους μισθωτούς ενώ, όσον αφορά τους απασχολούμενους σε άτυπες μορφές εργασίας με συμβάσεις ορισμένου χρόνου που υπάγονται σε ειδικά συνταξιοδοτικά καθεστάτα του INPS, υπό την προϋπόθεση ότι το 70% τουλάχιστον του εισοδήματος αυτού προέρχεται από την επικερδή δραστηριότητά τους.

Ως «νοικοκυριό» νοείται ο αιτών του επιδόματος και ο/η σύζυγός του/της, εφόσον δεν έχουν λάβει διαζύγιο και δεν βρίσκονται σε διάσταση, και τα τέκνα ή πρόσωπα εξομοιούμενα προς αυτά, ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών ή χωρίς όριο ηλικίας εάν υποφέρουν από αναπηρία, τα ανίψια ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών εάν εξαρτώνται από ανιόντα σε ευθεία γραμμή (παππούς ή γιαγιά), καθώς και σε περίπτωση που είναι αναξιοπαθούντα και τους παρέχεται φροντίδα από έναν από τους παππούδες.

Για τον υπολογισμό του οικογενειακού εισοδήματος, λαμβάνονται υπόψη τα κάθε είδους εισοδήματα των διαφόρων μελών του νοικοκυριού, συμπεριλαμβανομένων των ποσών που εκπίπτουν και των φορολογικών απαλλαγών — είτε πρόκειται για ποσά που φορολογούνται ξεχωριστά είτε για αφορολόγητα, εφόσον το σύνολο υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ. Ορισμένοι τύποι εισοδημάτων εξαιρούνται.

Την 1η Ιουλίου κάθε έτους, τα ανώτατα όρια εισοδήματος προσαρμόζονται σε συνάρτηση προς το ποσοστό της μεταβολής των τιμών καταναλωτή, όπως υπολογίζεται από την ISTAT (Ιταλική Στατιστική Υπηρεσία).

Για τους άμεσους καλλιεργητές, τους επίμορτους αγρολήπτες και βιοτέχνες καθώς και για ορισμένες κατηγορίες αυτοαπασχολούμενων, εξακολουθούν να ισχύουν διαφορετικές διατάξεις, όπως ίσχυε παλαιότερα για τα οικογενειακά επιδόματα, ενώ οι ρυθμίσεις σχετικά με τις προσαυξήσεις και συμπληρώματα των συντάξεων εξακολουθούν να ισχύουν και για τους δικαιούχους συντάξεων στο πλαίσιο ειδικών καθεστώτων για τους αυτοαπασχολούμενους.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα οικογενειακά επιδόματα;

Προκειμένου να λάβετε τις παραπάνω παροχές, πρέπει να απευθυνθείτε στο αρμόδιο γραφείο του INPS της περιοχής σας. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο του INPS: www.inps.it

Το δικαίωμά σας σε οικογενειακά επιδόματα όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Τα χαρακτηριστικά και το ύψος των οικογενειακών επιδομάτων ποικίλουν σημαντικά από το ένα κράτος στο άλλο.* Είναι επομένως σημαντικό να γνωρίζετε ποιο κράτος είναι υπεύθυνο

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

να σας χορηγεί τα επιδόματα αυτά και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούνται. Οι γενικές αρχές για τον προσδιορισμό της σχετικής νομοθεσίας διατίθενται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=849&langId=el>.

Η χώρα που είναι υπεύθυνη για την καταβολή των οικογενειακών επιδομάτων πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιόδους ασφάλισης που έχετε συμπληρώσει βάσει της νομοθεσίας άλλης χώρας της ΕΕ, καθώς και της Ισλανδίας, του Λιχτενστάιν, της Νορβηγίας ή της Ελβετίας, εάν αυτό είναι απαραίτητο ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση του επιδόματος.

Εάν μια οικογένεια δικαιούται επιδόματα βάσει της νομοθεσίας περισσότερων της μίας χωρών, λαμβάνει κατά κανόνα τα υψηλότερα ποσά των παροχών που προβλέπονται βάσει της νομοθεσίας μίας από τις χώρες αυτές. Με άλλα λόγια, η οικογένεια αντιμετωπίζεται ως εάν όλα τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να διαμένουν και να είναι ασφαλισμένα στη χώρα με την ευνοϊκότερη νομοθεσία.

Τα οικογενειακά επιδόματα δεν μπορούν να καταβάλλονται εις διπλούν για την ίδια περίοδο και για το ίδιο μέλος της οικογένειας. Υπάρχουν κανόνες προτεραιότητας σύμφωνα με τους οποίους προβλέπεται η αναστολή των επιδομάτων από μία χώρα μέχρι του ποσού εκείνων που καταβάλλονται από τη χώρα που είναι κατά βάση αρμόδια για την καταβολή τους.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο X: Ανεργία

Πότε δικαιούστε παροχές ανεργίας;

Η τακτική παροχή ανεργίας αποτελεί μια μορφή αποζημίωσης που καταβάλλεται στους εργαζόμενους που έχουν απολυθεί.

Προϋπόθεση για τη χορήγηση επιδόματος ανεργίας είναι τα δύο τουλάχιστον χρόνια ασφάλισης στο Εθνικό Ίδρυμα Κοινωνικής Πρόνοιας (*Istituto Nazionale della Previdenza Sociale, INPS*) και 52 τουλάχιστον εβδομάδες εισφορών κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων πριν από την παύση της σχέσης εργασίας.

Οι εργαζόμενοι που δεν μπορούν να τεκμηριώσουν 52 εβδομάδες εισφορών κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων χρόνων, αλλά έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 78 ημέρες εργασίας κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους ή που είναι ασφαλισμένοι για δύο τουλάχιστον χρόνια και έχουν τουλάχιστον μία εβδομάδα εισφορών πριν από τα δύο χρόνια που προηγούνται της αίτησης, δικαιούνται κατά κανόνα επίδομα για αριθμό ημερών ίσο με τον αριθμό των ημερών εργασίας κατά τη διάρκεια του προηγούμενου έτους και για μέγιστο διάστημα 156 ημερών.

Το επίδομα αυτό καταβάλλεται επίσης στους εργαζόμενους που έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα από επιχειρήσεις που επλήγησαν από γεγονότα προσωρινής διάρκειας για τα οποία δεν ευθύνονται ούτε οι εργαζόμενοι ούτε οι εργοδότες. Δεν χορηγούνται στους εργαζόμενους που αποχωρούν οικειοθελώς, εκτός εάν πρόκειται για αρκούντως αιτιολογημένη παραίτηση.

Ο εργαζόμενος που, χωρίς να έχει προηγουμένως ενημερώσει το αρμόδιο γραφείο του INPS, ασκεί αμειβόμενη δραστηριότητα ενώ λαμβάνει επίδομα ανεργίας, χάνει το δικαίωμά του στις παροχές. Ο εργοδότης που απασχολεί εργαζόμενο ο οποίος λαμβάνει επίδομα ανεργίας υποχρεούται επίσης να ενημερώσει σχετικά το αρμόδιο γραφείο του INPS. Τα διαστήματα κατά τα οποία οι εργαζόμενοι που έχουν τεθεί σε διαθεσιμότητα λαμβάνουν επίδομα ανεργίας λαμβάνονται υπόψη σε ό,τι αφορά τη θεμελίωση του δικαιώματος συνταξιοδότησης.

Άλλες παροχές ανεργίας περιλαμβάνουν το επίδομα που καταβάλλεται στους ιταλούς εργαζόμενους που έχουν επιστρέψει στην Ιταλία από χώρες εκτός ΕΕ και τα ειδικά επιδόματα ανεργίας για τους εργαζόμενους που απολύονται από οικοδομικές επιχειρήσεις. Ειδικοί κανόνες προβλέπονται για τους εργαζόμενους στον αγροτικό τομέα.

Τι καλύπτεται;

Παροχές ανεργίας

Η παροχή ανεργίας χορηγείται για διάστημα 240 ημερών. Το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί έως και κατά 360 ημέρες για τα άτομα ηλικίας άνω των 50 ετών. Οι εργαζόμενοι σε διαθεσιμότητα λαμβάνουν επίδομα ανεργίας για μέγιστο διάστημα 65 ημερών. Οι εργαζόμενοι σε διαθεσιμότητα λαμβάνουν ποσό που ισούται με το 50% των αποδοχών τους. Το ύψος της παροχής ανεργίας ισούται με το 40% των αποδοχών των τριών τελευταίων μηνών του ενδιαφερόμενου πριν από την παύση της σχέσης εργασίας, εντός των ορίων ενός μέγιστου ακαθάριστου μηνιαίου ποσού που ορίζεται από το νόμο. Για το 2011, το ποσό αυτό φτάνει τα 892,96 ευρώ και αυξάνεται στα 1.073,25 ευρώ για τους εργαζόμενους που μπορούν να τεκμηριώσουν ακαθάριστες μηνιαίες αποδοχές άνω των 1.931,86 ευρώ. Οι άνεργοι που λαμβάνουν την παροχή ανεργίας λαμβάνουν επίσης τα

οικογενειακά επιδόματα υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που ισχύουν για τους εργαζόμενους.

Αποζημίωση κινητικότητας

Η αποζημίωση κινητικότητας προβλέπεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις αρχαιότητας, για τους εργαζόμενους υπό προσωρινή παύση απασχόλησης (*Cassa integrazione guadagni straordinaria*) που δεν μπορούν να ενσωματωθούν σε κάποια επιχείρηση, καθώς και για εκείνους που έχουν απολυθεί λόγω μείωσης του προσωπικού ή παύσης της δραστηριότητας. Η ελάχιστη διάρκεια του εν λόγω επιδόματος είναι 12 μήνες και μπορεί να φτάσει τους 24 για τους εργαζόμενους ηλικίας άνω των 40 ετών και τους 36 για τους άνω των πενήντα ετών. Στη νότια Ιταλία, τα διαστήματα αυτά παρατείνονται κατά δώδεκα μήνες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, μέχρι τη θεμελίωση του δικαιώματος συνταξιοδότησης λόγω γήρατος και αρχαιότητας.

Αυτή η μορφή «μακράς κινητικότητας» έχει επεκταθεί σε εργαζόμενους ορισμένων τομέων παραγωγής, όπου επιχειρήσεις υπάγονται σε πρόγραμμα για την παροχή επιδομάτων διαθεσιμότητας στο πλαίσιο της κρίσης που διέρχονται. Το ποσό του επιδόματος ισούται με εκείνο του επιδόματος λόγω απόλυσης κατά την πρώτη χρονιά και με το 80% του συγκεκριμένου επιδόματος στη συνέχεια. Η αποζημίωση μπορεί να λαμβάνεται προκαταβολικά και σε μία μόνο δόση από τους εργαζόμενους που θέλουν να ξεκινήσουν επαγγελματική δραστηριότητα ως αυτοαπασχολούμενοι ή συνεταιρικά.

Τα διαστήματα χορήγησης της αποζημίωσης κινητικότητας λαμβάνονται υπόψη σε ό,τι αφορά τη θεμελίωση του δικαιώματος και το ποσό της σύνταξης. Ο άνεργος που λαμβάνει το συγκεκριμένο επίδομα μπορεί να εργάζεται με καθεστώς μερικής απασχόλησης ή για σύντομα χρονικά διαστήματα δίχως να χάνει το δικαίωμα του στη συγκεκριμένη αποζημίωση, η οποία διακόπτεται για τις ημέρες κατά τις οποίες εργάζεται.

Τακτική αποζημίωση λόγω διαθεσιμότητας

Η τακτική αποζημίωση που χορηγείται από αρμόδιο ταμείο (*Cassa Integrazione Guadagni*) με έγκριση από τις κατά τόπους περιφερειακές επιτροπές απευθύνεται στους εργάτες, στους υπαλλήλους και στα ανώτερα στελέχη των βιομηχανικών επιχειρήσεων εν γένει, καθώς και των βιομηχανιών και βιοτεχνιών του κατασκευαστικού κλάδου και λατομείων, σε περιπτώσεις περιορισμού ή αναστολής της παραγωγικής δραστηριότητας λόγω γεγονότων προσωρινής διάρκειας, για τα οποία δεν ευθύνονται ούτε οι εργοδότες ούτε οι εργαζόμενοι ή τα οποία είναι αποτέλεσμα συγκυριών της αγοράς.

Έκτακτη αποζημίωση λόγω διαθεσιμότητας

Το έκτακτο επίδομα — το οποίο εγκρίνεται με διάταγμα του υπουργείου Εργασίας — αποσκοπεί στη διατήρηση των αποδοχών των εργατών και υπαλλήλων βιομηχανικών επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένου του τομέα των δομικών έργων και λατομείων, των αναδόχων υπηρεσιών εστίασης και υπηρεσιών καθαριότητας), η δραστηριότητα των οποίων αναστέλλεται λόγω αναδιάρθρωσης, αναδιοργάνωσης ή μετατροπής της επιχείρησης, ή λόγω επιχειρηματικής κρίσης, χρεωκοπίας, πτωχευτικού συμβιβασμού ή αναγκαστικής εκκαθάρισης.

Ο κανόνας αυτός ισχύει επίσης για τις εμπορικές επιχειρήσεις και τις εταιρίες μεταφορών, τα ταξιδιωτικά και τουριστικά γραφεία που απασχολούν περισσότερους από πενήντα μισθωτούς υπαλλήλους, εξαιρουμένων των μαθητευόμενων και του προσωπικού που έχει προσληφθεί με συμβάσεις κατάρτισης-εργασίας, καθώς και στις εταιρείες φύλαξης.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι οι εταιρείες αυτές να έχουν απασχολήσει, κατά τους έξι μήνες πριν από την αίτηση για τη χορήγηση της παροχής, τουλάχιστον δεκαπέντε εργαζόμενους κατά μέσο όρο.

Τα έκτακτα επιδόματα δεν μπορούν να υπερβαίνουν σε διάρκεια τους 18 μήνες σε περίπτωση χρεωκοπίας, τους 12 μήνες σε περίπτωση επιχειρηματικής κρίσης και τους 24 για αναδιάρθρωση, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που προβλέπονται από τη νομοθεσία.

Το ποσό των τακτικών και εκτάκτων επιδομάτων διαθεσιμότητας ορίζεται στο 80% των συνολικών αποδοχών που θα δικαιούταν ο εργαζόμενος για τις ώρες εργασίας που δεν πραγματοποιήθηκαν. Το ποσό του επιδόματος, τακτικού και έκτακτου, δεν πρέπει να υπερβαίνει το μέγιστο μηνιαίο ανώτατο όριο που υπολογίζεται εκ νέου κάθε χρόνο.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στις παροχές ανεργίας;

Όλες οι αιτήσεις για παροχές ανεργίας πρέπει να υποβάλλονται απευθείας στο INPS, το οποίο φροντίζει και για την άμεση καταβολή τους κάθε μήνα μέσω επιταγής.

- Η αίτηση για το **τακτικό επίδομα ανεργίας** υποβάλλεται στο αρμόδιο γραφείο του INPS εντός 68 ημερών από την ημερομηνία της απόλυσης.
- Η αίτηση για το **επίδομα κινητικότητας** υποβάλλεται επίσης στο αρμόδιο γραφείο του INPS και το σχετικό έντυπο κατατίθεται στο τοπικό κέντρο απασχόλησης (*centro per l'impiego*) εντός 68 ημερών από την ημερομηνία της απόλυσης.
- Η αίτηση για την **τακτική αποζημίωση λόγω διαθεσιμότητας** υποβάλλεται από τον εργοδότη στο αρμόδιο γραφείο του INPS εντός 25 ημερών από την παύση της έμμισθης εργασίας και η παροχή καθίσταται απαιτητή από την εβδομάδα κατά την οποία ξεκίνησε η διακοπή ή η μείωση της εργασίας.
- Η αίτηση για την **έκτακτη αποζημίωση λόγω διαθεσιμότητας** υποβάλλεται από τον εργοδότη στο υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Πολιτικών εντός 25 ημερών από την παύση της έμμισθης εργασίας και η παροχή καθίσταται απαιτητή από την εβδομάδα κατά την οποία ξεκίνησε η διακοπή ή η μείωση της εργασίας.

Το δικαίωμά σας σε παροχές ανεργίας όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Αρμόδιο για τη χορήγηση παροχών ανεργίας είναι συνήθως το κράτος μέλος στο οποίο απασχολείστε. Ειδικές διατάξεις ισχύουν για τους μεθοριακούς εργαζόμενους και άλλους διασυνοριακούς εργαζόμενους, οι οποίοι έχουν διατηρήσει τον τόπο κατοικίας τους σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο εργάζονται.

Περίοδοι ασφάλισης ή απασχόλησης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες της ΕΕ, καθώς και στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν ώστε να πληρούνται οι προϋποθέσεις χορήγησης.

Εάν θέλετε να αναζητήσετε εργασία σε άλλη χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, τη Νορβηγία ή την Ελβετία, μπορείτε υπό ορισμένες προϋποθέσεις να εξαγάγετε τις παροχές αυτές για ορισμένο χρονικό διάστημα.*

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Κεφάλαιο XI: Ελάχιστοι πόροι διαβίωσης

Πότε δικαιούστε παροχές λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;

Προβλέπεται η παροχή δημοτικής στήριξης σε άτομα ή/και οικογένειες που χρειάζονται κοινωνική-οικονομική βοήθεια. Ωστόσο, καθώς η χορήγηση των συγκεκριμένων παροχών εμπίπτει στην αρμοδιότητα των τοπικών αρχών, η νομοθεσία δεν προβλέπει γενικές προϋποθέσεις ή απαιτήσεις οι οποίες παρέχουν δικαίωμα στο σχετικό επίδομα. Η εν λόγω στήριξη μπορεί να έχει τη μορφή παροχής σε χρήμα ή σε είδος (π.χ. με παρεμβάσεις κοινωνικών λειτουργιών). Η χορήγησή της σε εθνικό επίπεδο δεν στηρίζεται στο κριτήριο της εθνικότητας, αλλά της διαμονής στην περιφέρεια ή στον δήμο που χορηγεί την παροχή.

Τι καλύπτεται;

Οι κανονισμοί διαφοροποιούνται ανάλογα με την περιφέρεια ή τον δήμο που χορηγεί την παροχή. Κάθε περιφέρεια ή δήμος ενεργεί σύμφωνα με την περιφερειακή νομοθεσία και τους διαθέσιμους πόρους του προϋπολογισμού του και εφαρμόζει διαφορετικές πολιτικές κοινωνικής παρέμβασης στην επικράτειά του.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στα επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης;

Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται στις αρμόδιες δημοτικές αρχές για πληροφορίες σχετικά με την υποβολή αιτήσεων.

Το δικαίωμά σας σε επιδόματα λόγω ελάχιστων πόρων διαβίωσης όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Ο συντονισμός των κανόνων της ΕΕ αφορά μόνο την κοινωνική ασφάλιση και όχι τις παροχές κοινωνικής πρόνοιας.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

Κεφάλαιο XII: Μακροχρόνια περίθαλψη

Πότε δικαιούστε μακροχρόνια περίθαλψη;

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης χορηγούνται στο πλαίσιο του καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης και του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Οι μεν πρώτες είναι ανταποδοτικού χαρακτήρα και έχουν περιγραφεί στο κεφάλαιο V. Οι δε τελευταίες είναι μη ανταποδοτικού χαρακτήρα και χορηγούνται τόσο υπό μορφή παροχών σε είδος όσο και υπό μορφή παροχών σε χρήμα (επίδομα για παροχή διαρκούς φροντίδας από τρίτο πρόσωπο), σε πολίτες με αναπηρία οι οποίοι δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετούνται παρά το γεγονός ότι λαμβάνουν ήδη επίδομα ή σύνταξη αναπηρίας. Οι δικαιούχοι πρέπει να πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α – να είναι ανίκανοι να βαδίσουν χωρίς τη μόνιμη βοήθεια συνοδού ή φροντιστή

β – να χρειάζονται μόνιμη παροχή βοήθειας προκειμένου να εκτελούν δραστηριότητες της καθημερινής ζωής

Η αναγνώριση του δικαιώματος προϋποθέτει αξιολόγηση του βαθμού εξάρτησης, η οποία διενεργείται από «μικτή» ιατρική επιτροπή (απαρτιζόμενη από ιατρούς του τοπικού κέντρου υγείας και του INPS). Ενδέχεται να απαιτούνται έλεγχοι παρακολούθησης ενώ το δικαίωμα δεν υπόκειται σε έλεγχο εισοδηματικών πόρων.

Τι καλύπτεται;

Το ύψος του επιδόματος βοήθειας από τρίτο για άτομα με αναπηρία ανέρχεται σε 480,47 ευρώ (472,45 ευρώ για δικαιούχους σύνταξης αναπηρίας και 783,60 ευρώ για τα άτομα με ολική τύφλωση). Για τα άτομα με αναπηρία, τους κωφάλαλους και τους πάσχοντες από ολική τύφλωση που νοσηλεύονται σε νοσοκομείο, καθώς και για τους πάσχοντες από μερική τύφλωση, το ύψος του επιδόματος ανέρχεται σε 256,67 ευρώ.

Προβλέπεται η παροχή υπηρεσιών φροντίδας στο σπίτι και η διαμονή σε κέντρα ημερήσιας φροντίδας (βοήθεια στο σπίτι, παράδοση γευμάτων, ιατρική και νοσηλευτική περίθαλψη). Σε σοβαρότερες περιπτώσεις παρέχεται πλήρης περίθαλψη σε κέντρα φροντίδας. Η διάρκεια της παραμονής διαφέρει ανάλογα με τη βαρύτητα της κατάστασης εξάρτησης. Στις σοβαρότερες περιπτώσεις αναπηρίας παρέχονται τεχνικά βοηθήματα. Προβλέπεται επίσης η παροχή επιδομάτων (και υπό μορφή μειωμένου ΦΠΑ κατά την αγορά του απαραίτητου εξοπλισμού) για τα εξής:

- αγορά προθέσεων και άλλου απαραίτητου ιατρικού εξοπλισμού
- αγορά ή προσαρμογή ιδιωτικών μέσων μεταφοράς
- αγορά εξοπλισμού που καθιστά εφικτή την άσκηση ανεξάρτητης επαγγελματικής δραστηριότητας.

Πώς αποκτάτε πρόσβαση στη μακροχρόνια περίθαλψη;

Οι αιτήσεις για παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης **σε χρήμα** υποβάλλονται είτε από τον ίδιο τον πάσχοντα από αναπηρία είτε από συγγενή του. Οι παροχές αυτές χορηγούνται υπό μορφή επιδομάτων για παροχή βοήθειας.

Από 1ης Ιανουαρίου 2010, η σχετική αίτηση μπορεί να διαβιβάζεται στο INPS μόνο ηλεκτρονικά, είτε από τον ίδιο τον αιτούντα είτε από μέλος της οικογένειάς του ή μέσω των κέντρων «Patronati» (εγκεκριμένα κέντρα που παρέχουν νομικές και πρακτικές συμβουλές/βοήθεια για τη συμπλήρωση των αιτήσεων χορήγησης παροχών), τα οποία προσφέρουν δωρεάν υποστήριξη. Η αίτηση διαβιβάζεται στη συνέχεια στο τοπικό κέντρο

υγείας (ASL), το οποίο φροντίζει να ορίσει την ημερομηνία διενέργειας της ιατρικής αξιολόγησης.

Οι αιτήσεις για παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης **σε είδος** υποβάλλονται στο τοπικό κέντρο υγείας μέσω του γενικού ιατρού του ενδιαφερόμενου.

Οι παροχές σε είδος μπορούν να παρέχονται υπό μορφή κατ' οίκον βοήθειας, βοήθειας από οικογενειακό φροντιστή ή παραμονής σε νοσοκομείο ή οίκο ευγηρίας.

Το δικαίωμά σας σε μακροχρόνια περίθαλψη όταν μετακινείστε στην Ευρώπη

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης υπάγονται επίσης στους κανόνες της ΕΕ για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι παροχές ασθενείας. Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε χρήμα καταβάλλονται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία είστε ασφαλισμένοι, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα.*

Οι παροχές μακροχρόνιας περίθαλψης σε είδος χορηγούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας στην οποία διαμένετε προσωρινά ή μόνιμα ωσάν να ήσαστε ασφαλισμένος στη χώρα αυτή.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τον συντονισμό των δικαιωμάτων σας κοινωνικής ασφάλισης, όταν αλλάζετε τόπο διαμονής ή ταξιδεύετε, παρέχονται στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/social-security-coordination>.

* Ορισμένες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου και συνεπώς δεν «εξάγονται». Οι παροχές αυτές παρατίθενται στο παράρτημα II στο τέλος του οδηγού.

Παράρτημα I: Χρήσιμες διευθύνσεις και χρήσιμοι δικτυακοί τόποι

Για ζητήματα κοινωνικής ασφάλισης που αφορούν περισσότερες από μία χώρες της ΕΕ, μπορείτε να αναζητήσετε τον φορέα με τον οποίο επιθυμείτε να επικοινωνήσετε στον κατάλογο φορέων που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διατίθεται στη διεύθυνση: <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali

Via Veneto, 56
00187 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: + 800 196 196
Ηλ. Ταχ.: centrodicontatto@lavoro.gov.it
Δικτυακός τόπος: <http://www.lavoro.gov.it>

Ministero della Salute

Via Giorgio Ribotta, 5
00144 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +39-06.5994.1
Δικτυακός τόπος: <http://www.ministerosalute.it>

Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS)

Via Ciro il Grande, n. 21
00144 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +803.164
Δικτυακός τόπος: <http://www.inps.it>

Istituto Nazionale per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul Lavoro (INAIL)

Piazzale G. Pastore, 6
00144 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +803.164
Δικτυακός τόπος: <http://www.inail.it>

Istituto Nazionale di Previdenza dei Giornalisti Italiani (INPGI)

Via Nizza, 35
00198 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +39 06-85781
Δικτυακός τόπος: <http://www.inpgi.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Lavoratori Spettacolo (ENPALS)

Viale Regina Margherita, 206
00198 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +800.462.693
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpals.it>

Istituto Nazionale di Previdenza per i Dipendenti dell'Amministrazione Pubblica (INPDAP)

Via Ballarín, 42
00142 Roma
Τηλ. χωρίς χρέωση: +800.105.000
Δικτυακός τόπος: <http://www.inpdap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Medici (ENPAM)

Via Torino, 38

00184 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpam.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Framacisti (ENPAF)

Viale Pasteur, 49
00144 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpaf.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza Veterinari (ENPAV)

Via Castelfidardo, 41
00185 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpav.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per i consulenti del lavoro (ENPACL)

Viale del Caravaggio, 78
00147 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpacl.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli infermieri (ENPAPI)

Via Alessandro Farnese, 3
00192 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.enpapi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Infermieri professionali, Assistenti Sanitari, Vigilatrici d'infanzia (IPASVI)

Lungo Tevere Dei Mellini, 27
00193 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.ipasvi.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ingegneri e architetti (INARCASSA)

Via Salaria, 229
00199 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.inarcassa.it>

Cassa Italiana di Previdenza dei geometri liberi professionisti

Lungotevere Arnaldo da Brescia, 4
00196 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.cassageometri.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza Forense

Via Ennio Quirino Visconti, 8
00193 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.cassaforense.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza dottori commercialisti

Via della Purificazione, 31
00187 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.cnpadc.it>

Cassa Nazionale Previdenza ed Assistenza ragionieri e periti commerciali

Via Pinciana, 35
00198 ROMA
Δικτυακός τόπος: <http://www.cassaragionieri.it>

Cassa Nazionale Notariato

Via Flaminia, 160

00196 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.cassanotariato.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza a favore dei biologi (ENPAB)

Via di Porta Lavernale, 12

00153 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.enpab.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza per gli psicologi (ENPAP)

Via Andrea Cesalpino, 1

00161 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.enpap.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza dei periti industriali (EPI)

Piazza della Croce Rossa, 3

00161 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.eppi.it>

Ente Nazionale Previdenza ed Assistenza degli agronomi e forestali, degli attuari, dei chimici e dei geologi (EPAP)

Via Vicenza, 7

00185 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.epap.it>

Ente Nazionale di Assistenza per gli agenti e rappresentanti di commercio (ENASARCO)

Via Antoniotto Usodimare, 53

00154 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.enasarco.it>

Fondo Nazionale Previdenza per gli agenti doganali (FASC)

Via T. Gulli, 39

20147 MILANO

Δικτυακός τόπος: <http://www.fasc.it>

Ente Nazionale Previdenza per gli addetti e gli impiegati in agricoltura (ENPAIA)

Viale Beethoven, 48

00144 ROMA

Δικτυακός τόπος: <http://www.enpaia.it>

Παράρτημα II: Ειδικές μη ανταποδοτικού χαρακτήρα παροχές σε χρήμα

Ορισμένες παροχές κοινωνικής ασφάλισης, οι λεγόμενες ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές σε χρήμα¹, παρέχονται αποκλειστικά στη χώρα διαμονής του δικαιούχου. Οι παροχές αυτές σε χρήμα δεν μπορούν επομένως να «εξαγονται» σε περίπτωση μετακίνησής σας σε άλλη χώρα της Ευρώπης, ακόμη και αν εξακολουθείτε να είστε ασφαλισμένος στην Ιταλία.

Οι ειδικές μη ανταποδοτικές παροχές για την Ιταλία είναι οι ακόλουθες:

- Κοινωνικές συντάξεις για άπορους υπηκόους (νόμος αριθ. 153 της 30ής Απριλίου 1969) ·
- Συντάξεις και επιδόματα για αναπήρους ειρηνικής περιόδου (νόμοι αριθ. 118 της 30ής Μαρτίου 1971, αριθ. 18 της 11ης Φεβρουαρίου 1980 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988) ·
- Συντάξεις και επιδόματα για τους κωφάλαλους (νόμοι αριθ. 381 της 26ης Μαΐου 1970 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988) ·
- Συντάξεις και επιδόματα για τους τυφλούς ειρηνικής περιόδου (νόμοι αριθ. 382 της 27ης Μαΐου 1970 και αριθ. 508 της 23ης Νοεμβρίου 1988) ·
- Συμπλήρωμα της βασικής σύνταξης (νόμοι αριθ. 218 της 4ης Απριλίου 1952, αριθ. 638 της 11ης Νοεμβρίου 1983 και αριθ. 407 της 29ης Δεκεμβρίου 1990) ·
- Συμπλήρωμα του επιδόματος αναπηρίας (νόμος αριθ. 222 της 12ης Ιουνίου 1984) ·
- Κοινωνικό επίδομα (νόμος αριθ. 335 της 8ης Αυγούστου 1995) ·
- κοινωνική προσαύξηση (άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 12, του νόμου αριθ. 544 της 29ης Δεκεμβρίου 1988 και επόμενες τροποποιήσεις).

¹ Βλ. παράρτημα X του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 988/2009.